

SVOBODA

РІК XIX. ДЖЕРЗИ СІТИ, Н. ДЖ. ЧЕТВЕР, 23 ПАДОЛИСТА 1911. ЧИСЛО 47. VOL. XIX. JERSEY CITY, N. J., THURSDAY, NOVEMBER 23, 1911. No. 47.

Зазив до всіх Відділів Р. Н. Союза.

Братя і Сестри!

Позаяк вже від довшого часу поміж нашим народом а нашим духовеньством на тлї парохіяльних і церковних відносин панують всілякого рода непорозуміня; позаяк народ і церковна власть якось ніяк не можуть порозуміти ся і прийти до злагоди, щоб сотворити якийсь спосіб мирного пожитя; позаяк наконець по причині парохіяльних і церковних роздорів та невзгодин приходить ся терпіти і нашій орґанїзації, Руському Народному Союзови; тому ми, члени Братства сьв. Ап. Петра і Павла, відділ 10-ий Р. Н. Союза в Ансонії, Конн., на спеціяльнім мітинґу, відбувшім ся на дни 14-го падолиста с. р. одноголосно ухвалили слідуючі резолюції:

1) Жадаємо від Головного Уряду Р. Н. Союза, щоби зволив заняти ся скликанєм **Загального З'їзду** представителів усїх Братств і Товариств, належачих до нашої орґанїзації в справі нарад над нашим скрутним положенєм так на церковнім як і загально-народнім поли.

2) Просимо усї другі Відділи Р. Н. Союза, щоб зі своєї сторони підперли наш проєкт, та заявили ся за згаданим З'їздом, щоб поки ще час запобічи грозячому лихови.

3) Просимо, аби на сей З'їзд також і всї наші церковні громади вислали своїх відпоручників.

4) Просимо, аби в тім З'їздї зволив ласкаво взяти участь наш Впреосьвященний Владика, враз з усїм підчиненим собі духовеньством.

5) Заявляємо, що лиш такий Загальний З'їзд представителів усїх Братств і Товариств, належачих до Р. Н. Союза, дальше делеґатів парохій і усего нашого духовеньства, може вигладити усї ті острі противеньства і непорозуміня, які під сю пору спинюють і унемокливлюють всякий розвій так нашої орґанїзації в особенности, а усего нашого народа взагалї. Сей З'їзд приверне опять мир і гаразд серед нашої сїмї: запанує любов і згода, бо раз на завсїгди зістане усунене те все, що може дати притоку до яких-небудь непорозумінь поміж народом і духовеньством.

Від Уряду Братства сьв. Ап. Петра і Павла, відділ 10. Р. Н. Союза.

Ansonia, Conn. November 15, 1911.

Филип Бодонь, предс. в. р.
Василь Глива, кас. в. р.
Филип Пепюк, секр в. р.

(Печать.)

До відома і під розвагу всїм членам Р. Н. Союза.

Від часу річного засїданя Виділових Р. Н. Союза „Свобода" стала поміщувати голоси люду в справах церковних і парохіяльних тай деякі надсилані нашими читачами статї, що піддавали основній критиці дїяльність нашого князя церкви і деяких сьвящеників. Стало ся се не з волї редакції „Свободи" і не з волї головного уряду нашої орґанїзації, але з волї всїх урядників Р. Н. Союза, які на річнім засїданю наказали редакторови поміщувати в „Свободї" усе те, що люди надішлють і що, розуміє ся, має на цїли загальне добро народа. Се повинно було стати ся вже хочби й з того титулу, що національно-демократична програма, ухвалена одноголосно на згаданім річнім засїданю, допускає до участи в усяких справах як найширші верстви народа, з виключенєм всякої вузкоглядної політики поодиноких гуртків чи ґартій. І воно стало ся, стало ся те, чого урядники Р. Н. Союза в імени членів нашої орґанїзації бажали.

Щож з того вийшло? А вийшло те, чого може й самі урядники не надїяли ся... „Свобода", переповнена „від дошки до дошки" ріжнородними статями, критикуючими дїяльність руського епископа і якоїсь частини нашого духовеньства, робила на деяких читачах лихе а иноді і осоружне враженє. Хоч майже в усїх тих статях зазначувано з притиском, що автори не виступають анї проти нашої церкви, анї проти її начальства, анї проти її служителів — знайшло ся таки чимало людий, котрі чи то з власного переконаня, чи може ким підмовлені або побаламучені, стали нарікати, а що гірше — грозити! Фактом є, що під пору кілька відділів нашої орґанїзації зголосили своє виступленє з Р. Н. Союза, наколи „Свобода" не залишить в як найкоротшім часї тих — як вони кажуть — „пашквілів на руську церкву і духовеньство".

Скажіть тепер, шан. Читачі, яким чином може гол. Виділ Р. Н. Союза взяти на себе відвічальність за дальші наслїдки, спричинені статями „Свободи" про справи церковні, котрі — говорячи язиком права — не належать стисло до справ самого Р. Н. Союза? Сказавши по просту: урядники Союза не хотять відповідати навіть за виступленє одного члена з орґанїзації, наколи се не стало ся з їх вини. Правда, ми всї бачимо, що теперішня ситуація на амер. Руси не найлїпша, але з якої рації має на сїм терпіти запомогова орґанїзація, а зосібна урядники сеї орґанїзації? Роздумавши сю справу з усїх боків, прийдемо легко до переконаня, що таких важних квестій, які отсе виринули між нашим народом, не можуть полагоджувати одиниці, хочби се були й урядники Союза чи „Свободи". Тут мусить забрати голос весь нарід!

Зрозуміли се добре члени Братства сьв. Ап. Петра і Павла, від. 10. Р. Н. Союза, в Ансонії, Конн. Вони прислали нам до опублїкованя свій „Зазив до всїх відділів Р. Н. Союза", в якім домагають ся поладнаня теперішних запутаних відносин — на всенароднім зїзді.

І справдї, коли ми переконали ся, що дотеперішна полєміка у „Свободї", чи у инших часописях, не довела до нїякого результату; коли ми возьмемо під розвагу, що сю полєміку спричинили — можна сказати — одиниці з поміж нашого громадяньства; коли ми приймемо до відома, що загал нашої суспільности не знає, або не розуміє, до чого сї одиниці стреміли, — то прийдемо до того висновку, що отсю запутану ситуацію може розвязати тілько сам нарід!

Поміщуючи на иншім місци поклик ансонїйського Братства, поручуємо усїм відділам Р. Н. Союза застановити ся як слїд над змістом сего поклику. Як се зробити — се не наше дїло. Ми не хочемо давати від себе нїяких рад анї вказівок, щоби нїхто не сказав, що уряд „Союза" чи „Свободи" підготовляє для себе ґрунт... Можете скликати загальний всенародний зїзд, можете порішити сю справу на своїх мітинґах братських, можете врешті відложити усю ту річ аж до найблизшої головної конвенції. Робіть те, що уважаєте за потрібне, але не забувайте, що від Вашого рішеня залежить не тілько зміна напряму „Свободи", але й зміна цїлої ситуації; від Вашого рішеня залежить будуча судьба цїлої американської Руси!

В отсїм числї нашої часописи містимо ще одну з надісланих до редакції статий, а іменно дуже гарну і з великою силою слова написану річ п. н. „О що нам розходить ся". Ся статя є неначе відповідию на всї ті дописи, що поміщували ся доси у „Свободї"; вона є неначе закінченєм цїлої полєміки, є тим символом віри, котрий вкаже нашому народови ясну й отверту дорогу, куди йому йти і до чого стреміти.

У нашій редакційній тецї находить ся ще кільканайцять дописий, відносячих ся до справ церковно-народних. Заявляємо отсим, що печатанє усїх тих статий здержуємо аж до часу оконечного порішеня теперішної ситуації на народнім зїзді. Вп. Дописувателї нехай на нас за се не гнїваються, тим більше, що у їх статях обговорюєть ся більше-менше те, що вже нашому загалови знане. Усї ті дописи ми старанно переховаємо, а хто зажадає звороту свойого письма — вишлемо йому його відворотною почтою.

Повідомляємо усїх П. Т. Читачів, що нїяких дописий, відносячих ся до справ церковно-парохіяльних не будемо містити, аж доки сеї справи не рішить сам нарід. Натомість будемо принимати всї ті рішеня і ухвали, які западуть на мітинґах поодиноких відділів Р. Н. Союза і в своїм часї подамо їх результат до прилюдного відома. Звертаємо притім увагу, що не будемо принимати таких письм місцевих відділів Р. Н. С., котрі не будуть мати ориґінальних, власноручних підписів: предсїдателя, касієра і секретаря, а також печатки місцевого відділу.

Кінчаючи свої замітки, кличемо до всїх членів нашої орґанїзації: Радьте над справою розумно і без пристрасти та злоби! Покажіть перед цїлим сьвітом, що вмієте рішати про свою долю і про судьбу своєї рідної орґанїзації!

Звіт

з річного засїданя Головного Уряду Р. Н. Союза, відбувшого ся в Джерзи Сіті, Н. Дж. на днях 5., 6., 7., і 8. вересня 1911-го року.

(Дальше).

Редактор п. Осип Стеткевич розповів докладно історію свого урядованя від самого початку аж до послїдної хвилї, т. є. за час 11 місяців. Инша була ситуація на початку його редаґованя „Свободи", а инша при кінци кількох послїдних місяців. Звичайне непорозуміне редакції з кількома сьвящениками було причиною острійшої виміни гадок, з чого відтак вивязала ся відома „борба", яка прибрала в послїдних часах доволї різкі форми і довела до теперішного стану. П. Стеткевич доказав фактами, що сю „борбу" спричинили деякі сьвященики своїми приватними справами. За одними духовниками уняли ся другі і замішали в ту справу Пр. Владику, котрий, враз з кільканайцятьма сьвящениками, видав на п. Стеткевича острий засуд, домагаючи ся від гол. уряду безпроволочного усуненя головного редактора... Гол. уряд полагодив справу в користь Владики і стоячого при нїм духовеньства, але редактора не усунув, бо не знайшов за ним нїякої вини. Таким полагодженєм справи не вдоволили ся ті сьвященики, що висилали до гол. уряду протест, і вони почали зараз нападати в орґанах епископа, „Душпастирі" і „Заокеанській Руси", не тілько на самого редактора, але й на цїлий гол. уряд. Відповідию на ті безпідставні напасти були відомі зі „Свободи" статї, п. н. „Думки на часї". По якімсь часї заключено з епископом мир і так воно лишило ся аж до сего часу, т. є. до річного засїданя гол. виділу Р. Н. Союза.

П. Стеткевич подав ще до відома урядників усї ті клопоти і ріжнородні перепони, які мав через час свого урядованя і закінчив своє справозданє словами: „Я не служу анї "попови", анї "хлопови", але служу цїлому руському народови. Всї члени Р. Н. Союза мають однакові обовязки, то й права всїх повинні бути рівні!"

(Дальше буде).

ОБРУСИТЕЛЇ.

Повість із суспільного житя поліської країни,

Н. ЛАНСЬКОЇ.

*З великоруського переклала ****

(Дальше).

XXI.

„Пан маршалок" вибрав ся разом з жінкою. О їздї їх ходили ріжні поголоски. Старий Гусев розповів Колобову під найбільшою тайною, що Лупинський витяг з опікунської скринї всї свої гроші, — „можуть придати ся" моргнув значучо і розповідаючи свою тайну в кождім домі, розніс новину по цїлім містї, що „пан маршалок" поїхав скаржити ся десь так високо, що аж забрав з собою всї гроші.

— Скаржити ся, скаржити ся поїхав! — говорили всї і розповідали собі ріжні догадки. Не маючи ліпшої роботи, товариство міське займало ся їздою Лупинського до Болотинська ще і з тої причини, що з іменованєм нового ґубернатора всї сподївали ся, що в ґубернії повіє новим духом. Бо в тім часї розповсюднена була поголоска, що іменованє його наступило в тій цїли, щоби очистити воздух Болотинської ґубернії — і то алеґоричне вираженє всї зрозуміли в належнім змислї. Потому все то скінчило ся на алеґорії; але тогди розповідали з великим дивом, що новий ґубернатор вислухав навіть якусь бабу з далекої волости і на її скаргу зараз наказав перевести слїдство. Кілько було в тім правди, нїхто не питав ся і не доходив, але всї відразу повірили, а многі і засмутили ся.

Петро Іванович представившись новому ґубернаторови, лишив жінку в жидівській гостинници, а сам — як Йона пропавший на три доби в череві кита, — так також пропав десь кудись на три доби. За тоті три дни „панї маршалкова", послушна розказови мужа, перед полуднем робила візити жінкам ріжних совітників, прокураторів, секретарів, а по полудни молилась сердечно в костелї до „Маткі Боскей" і „Сьвєнтеґо Яна", зложивши руки „на грудех", просячи, щоби Бог побив всїх їх ворогів. Тоті три дни здавались їй безконечними.

Нарештї Петро Іванович вернув.

— І щож? — запитала з трепетом, однакож почекавши, доки розвяже свій шалик.

— Тепер аж побачимо, хто виграє! — сказав грозячи комусь голосом і післав за почтовими кіньми.

Смерком вернулись Лупинські до дому. Тогож самого вечера зібрали ся всї приятелї до них, а на другий день доктор Пшепрашинський завідомлював голосно, що принятє у ґубернатора було величне, що ґубернатор не лише стиснув „пана маршалка" за руку, але і запросив також на чарку чаю. За Пшепрашинським повторяли то само старий Гусев і прочі члени опіки. В короткім часї всї довідали ся, що не лише ґубернатор радий з Лупинського, але, що далеко важнїйше, також Лупинський рад з ґубернатора.

„Панї маршалкова" завдячувала все то заступництву „свєнтеґо Яна" і дала собі слово, при першій догідній спосібности знов вернути ся на лоно католицької церкви.

XXII.

По кождім засїданю добродійного товариства виділові звичайно збирали ся у Орлових.

Зиков, опинивши ся разом під двома слїдствами, був найчастїйше в лихім настрою. Справа з вівсом складала ся не зовсїм користно. Настрашений таємничими параґрафами 1039 і 1055, після котрих не допускало ся ніяких зізнань сьвідків, чуючи зі всїх сторін пересторогиі злосливі докори, збитий з дороги насьмішками Натана Петровича над своїм великим геройством, попадав Зиков щоденно під ріжні вражіня: то йому здавало ся, що він дїйсний герой і що мусить неустрашимо стояти до кінця, то називав себе ослом і хотїв все закинути.

Справа з вівсом займала всї міські і повітові уми: пани радїли з ганьби „маршалка", котрого їм накинули насильно; сторонники його злостили ся, стараючись доказати йому свою прихильність.

Тепер у Орлових що лише скінчили чай і перейшли до гостинного покою.

— А все таки можете йому відповісти, — говорив Шольц до Зикова.

— Говоріть же з ним! — обернув ся Зиков до присутних: — Яке-ж то очерненє, коли ви самі на власні уха чули зізнаня людий.

— Після права, — зачав рівним голосом прокуратор, — все, що не доказано, називає ся очерненєм. Технїчний термін, — доповів з повагою ученого юриста.

— Право єсть так обставлене формальностями, котрих не можна нарушити, — сказав судія Натан Петрович, попираючи прокуратора.

Але Зиков, маючи відмінні гадки, не піддавав ся тим доводам.

— Право! — усьміхнув ся. — Нинї все звалюють на право, як давно звалювали на дїдька... Що з вами говорити! А я вам доведу приміром, або ліпше скажу анекдот.

— У вас відай все анекдоти! — неохотно замітив прокуратор.

— А ви гадаєте, що у вас їх мало? — відповів Зиков. — Цїла та служба ваша — один безконечний анекдот; тілько й розумного, що 20-е число.

— А, того вже занадто! — образив ся Шольц, встаючи і відступаючи від Зикова.

— О що вам іде панове? — спитала Тетяна Николаївна надходячи.

— Ось о що, — зачав розповідати Зиков: — всїм вам відомо, що ми серед улицї і серед білого дня зловили Лупинського з дровами, чи там з вівсом, — поправив ся. — Десять чоловіків зізнали при пятьох сьвідках і перед образом, що привезли овес за дурно, за якусь копію. Прокуратор, ось той самий, всї їх слова чув, власноручно записав, своїм підписом затвердив — і щож? Показує ся, що всего того не було, нїхто нїчого не говорив, нїхто нїчого не чув... Морока якась тай годї!

— Я того не говорю, — сказав Шольц сердито.

— Злодїй зловлений на учинку, а з того всего виходить, що я маю відповідати за нарушенє чести того злодїя... Щож то за право, що за судії, котрі правди від неправди розріжнити не можуть?

— Але ви розміркуйте вперед, — заговорив Шольц, — що всї ваші десять мужиків відопруть ся слів своїх.

— А ви на що? преціньспод ію ся, що ви не відопрете ся так як мужики.

— Та що ви все мене пхаєте?

— А деж я вас подїю? Ви прокуратор, ви сторож закона — якжеж ви відопретете ся від сьвідоцтва власних уший? як відопруть ся мої салдати від того що виділи і чули?

— Салдати вам піддані, — обізвав ся Натан Петрович; — можна допустити, що вони посьвідчать все так як вам потрібно...

— В такім разї можна допустити також, що мужики піддані Лупинському відопруть ся слів своїх із страху перед карами, — сказав Орлов.

— Так, чомуж сего не можна допустити так само? — зрадував ся Зиков на новий арґумент. — Але добре! нехай буде, що брехати — для них законна причина! Але ви, Ґуставе Андрієвичу, не піддані, слава Богу, нїкому, ні менї ні йому — то длячогож ваше зізнанє нїчого не значить?

— Але кажу вам, що вони можуть відперти ся, під присягою на слїдстві зізнати, що нїчого не говорили, що всего того не було...

— То значить, що ми оба все тото вигадали?

— Значить, що так.

— В такім разї знаєте що? — сказав Зиков, нараз втихомиряючись; — дармо я вас тогди, добродію, потрудив, лежалиб ви собі на софі з своєю міґреною, все одно було би...

— Яж вам тогди таки говорив, що з того ледви що вийде.

— Або у вас коли що виходить? хоть і зловили і переконали ся наочно.

— Ні, ще не переконали ся, — сказав судія.

— Зловили і переконали ся, — уперто повторив Зиков, — а однак нїчого таки не вийде, диво дивне!

— Нїчого тут дивного, як би ви ліпше знали судейські устави...

— І горджу ся тим, що не знаю, бодай можу розріжнити чесного чоловіка від злодїя, а ви з своїми уставами не швидко до того дійдете...

— Слухайте, панове, — обізвав ся Орлов, — я гадаю, що ви непотрібно перечите ся, бо чи відопруть ся мужики своїх слів, чи ні — то все таки то не змінить загального переконаня, що Лупинський взяв овес в родї кубана.

— Яким способом? — спитали рівночасно судія і прокуратор.

— Подивіть ся лише, що він пише в своїй скарзї.

— На, прочитай! — сказала Тетяна Николаївна, подаючи мужови записаний аркуш.

— Алеж ви важний документ роздобули, — сказав з усьміхом Натан Петрович.

— З ласки Пшепрашинського і віроломства Гусева.

— Послухайтеж панове... — І Орлов зачав читати голосно: „Селяни Сільницької громади, почуваючись до вдячности за користне залагодженє їх справи при подїлї ґрунтів, від часу до часу привозили менї овес, против мого жаданя; від плати грошевої хоть і відрікали ся, однакож завсїгди приймали в тій цїнї, кілько стояв той овес. Так було і послїдним разом, коли селяни підпоєні горівкою у ротмістра Зикова, а ще більше настрашені його криками — зовсїм отуманїли і говорили то, що їм ротмістр наказував"..

— Що за зухвальство, Боже милосерний! — сплеснув руками Зиков.

— І зухвальство і глупота заразом, — сказав Орлов. — Розважте лише тую путанину противорічних пояснень: то селяни відрікають ся гроший, то самі означують цїну, то нарештї означивши цїну і сторгувавши ся, гроший не беруть, длятого, що тоті гроші обертають ся на школу...

— Змилуйте ся! Ніякої школи там нїколи не було, і ось Плятон Антонович... але його тут нема? — обернув ся Зиков.

— Плятон Антонович завсїгди сховає ся потихоньки, — зауважав судія.

— Він вчасно встає і вчасно спати йде, — сказала Тетяна Николаївна.

— То й з Богом! Отжеж кажу вам, ніякої школи там нїколи не було, — повторив Зиков.

— А хто буде того дошукувати? — сказав Шольц. — Ішли гроші на школу і по всему!

— Але конець незрівнаний! — Послухайтеж... Тим більшої провини допустив ся Зиков, що знаючи о моїй неприязни до пруського підданого Шольца, не лише позістає з ним в дружних відносинах, але ще завізвав його на сввідка при фальшивих зізнанях на мене тих селян..." Як вам то сподобає ся? чи то не цїлковите запоморочене чести і розуму нараз?

— Незрівнано! — засьміяв ся Шольц.

— Сьмійтесь, сьмійтесь! — сказав роззлощений Зиков.

— Алеж змилуйтесь, Александре Даниловичу, якже з того не сьміяти ся? Таж коли він не здурів цїлком, то власноручно пише на себе обвиняючий засуд, — сказав Орлов, віддаючи карту жінцї. — І якеж тут ще слїдство, коли він добровільно покаяв ся, що брав овес за якесь користне залагодженє справи.

— Ось ми, добродію, — сказав Зиков до Орлова, хоть і не юристи і уставів їх на память не знаємо, а все таки понимаємо річ добре; скажіть отже, яким способом маю я відповідати за фальш, коли після посьвідченя самого прокуратора...

— А як я можу сьвідчити, єсли слїдство окаже, що селяни брехали?

— Як могли брехати, коли вони перед лямпою, Александром Невським божили ся, що правда? Чи ми їх тягнули за язик? Або чи я на них кричав? Без примусу зізнали перед лямпою...

— Дайте спокій тій вашій лямпі! — сказав Шольц.

— Як то дати спокій лямпі? От зараз видко, що ви німець...

— Слухайте, Ґуставе Андрієвичу, переконані ви, що Лупинський брав овес за дурно? — спитала Тетяна Николаївна, хотячи перервати суперечку.

— Переконаний, що і не лише овес, — відповів Шольц.

— Ну, так за щож має відповідати Александер Данилович? то так само, якби вас оскаржив хто за підпаленє, лише на тій підставі, що увидївши огонь, ви перший дали знати о пожарі.

— Воно то так, але юридична правда дуже часто розходить ся з фактичною і як справедливо сказав Натан Петрович, суд обставлений такими формальностями...

— Котрі, — перебив Зиков, — дають можність чесного чоловіка засадити до кримінালу, а злодієви надати почести... Ох! панове, панове! — зітхнув він — і ще беретесь судити! Книжники ви і фарисеї — от що! — горячив ся далї Зиков. — За книжними, мертвими буквами живих людий не видите, не видите, що сильний дусить слабого і ще хочете, щоби той кричав... Дякую Богу, що я собі бідний митар і нїчого більше!

— Він все своє, — сказав Шольц: — зверне на сьвяте письмо і гадає, що його правда.

— А ви зверкете на право і гадаєте, що коли не судія та прокуратор, то й рота не сьмій отворити.

— Говоріть же з ним! — сказав Шольц нетерпеливо. — То по вашому значить цїла біда в праві — колиб не право, то в тім повітї всї щасливо проживали би?

— А бодай було-би не гірше, — сказав Колобов, попираючи Зикова.

(Дальше буде.)

Відозва.

В сім році минає, як відомо, сто літ від часу, як прийшов на сьвіт Маркіян Шашкевич. Він положив великі заслуги для нашого народа, бо він перший навчив Русинів не встидати ся свого рідного слова, бо він перший показав дорогу, якою нам треба йти, щоби здобути собі повагу між іншими народами в сьвіті.

Наш рідний край обходить торжественно сю столітню річницю народин Маркіяна. Всюда по містах, місточках і селах устроюють вечерки і вечерниці в його честь, в Підлисю, його родинним селі, взносять йому величавий памятник в формі хреста, у Львові відбувають ся громадні походи на його могилу, тут і там основують ся інституції його імени, збирають ся складки на народні цілі і т. д. і т. д. Інтелігент стає побіч селянина і робітника, молодіж побіч старих і з всіх грудей добуває ся один гимн похвальний в честь першого пробудителя галицької землі.

Розуміє ся, що і нам Русинам, яких доля кинула за море, не випадає остатись по заду в сьвяткованю сего ювилею, но що й ми також мусимо почувати ся до обовязку віддати достойну і гідну честь Маркіянови і тим способом показати нашим братям в старім краю, що ми так само, хоч на чужій земли, зумієм вшанувати память наших великих заслужених людей.

Щоби надуматись над сьвяткованєм сего ювилею, зїхали ся на день 16-го падолиста с. р. сьвященики і дякоучителї з нюйорської околиці як також знатнійші наші патріоти до Джерзи Сіті, Н. Дж. Із сьвящеників були именно слідуючі оо.: Н. Підгорецький, В. Балог, П. Понятишин, А. Улицький, Й. Чаплинський, В. Коритовський, Р. Волинець, М. Лисяк і Е. Сидоряк; з сьвітських панове: І. Мартон, А. Шаршонь, А Ґела, С. Ядловський, В. Каськів, Т. Каськів, М. Климко, К. Переговський, Т. Лабовський і К. Поступак. З поміж тої громадки вибрано комітет, до котрого увійшли о. Й. Чаплинський яко предсїдатель, І. Мартон яко заступник предсїдателя, С. Ядловський яко касієр і В. Каськів яко секретар.

Думаємо, що ніхто з амер. Русинів не возьме за зле, що сей гурток людий дає почин до сего діла, бож прецінь неможливою є річию скликувати делеґації чи що там від Русинів з цілої Америки.

Тим то ми підписані комітетові сьмієсмо звернути ся до всіх Русинів в Америці от сими словами: Дорогі Родимці! Хотяй ми розкинені єсьмо по широкій і довгій Америці, то мусить нас тепер оживити одна думка, одна ціль, а се віддане почести першому каміняреви нашої вітчини. На всіх наших плейзах мусять в тім або з початком слідуючого року бути устроєні концерти, вечерниці або який інший обход в честь Шашкевича. Ми мусимо звеличити його імя, аби старий чи молодий як і дитина-школяр знали, хто був Шашкевич, що зробив і чим він є великий і заслужений для нас.

Но тоє возвеличенє Маркіяна не може обмежити ся лише на слова; ми мусимо се віддане чести показати також і ділом. Ми знаєм, що в старім краю сиплять ся фонди на рідну школу, ми знаєм, що всї Русини добровільно оподатковують себе і тягнуть ся з послідного на народні цілі, хоч кождий з нас знає, як тяжко в краю о гріш. Богу дякувати, нам тут в Америці лекше о хліб і о цент і длятого, чи можемо ми обоятним оком дивити на се, як наші братя кладуть на народнім жертвеннику свої лепти для народного добра, а ми з своєї сторони малиб бути рівнодушними і нічого не дати?

Ні, і ще раз ні! Ми мусимо помочи нашому краєви і показати, що й нам добро рідної школи лежить на серци. Длятого ми просимо, щоби при всяких Маркіянових обходах збирали ся добровільні складки, щоби по церквах наше Вс. Духовеньство відправляло парастаси по Маркіянї і заряджувало заразом збиранє жертв, щоби взагалї не проминула ані одна нагода, при якій не зібралоб ся дещо на повисшу ціль. Всї ті жертви утворять один фонд під назвою ,,Ювилейний фонд ім. Маркіяна Шашкевича" і він пійде на шкільні цїли в старім краю.

Завязок сего фонду вже є, бо учасники згаданих сходин зложили поки що від себе 15 дол.

Ми певні, що наша американська Русь не повстидає ся. На бік всякі незгоди і сварні! Нехай всїх нас Русинів в Америцї звяже під теперішну пору одна ідея: ,,СьвятоМаркіяна!"

За Комітет:

о. Йос. Чаплинський, предс., 167 Hall Ave., Perth Amboy, N. J.

Ів. Мартон, заст. предс., Whiting, Ind.

Сем. Ядловський, кас., Box 76, Jersey City, N. J.

Вол. Каськів секр. 10 Chmelnycky St., Ansonia, Conn.

Маркіянове сьвято
в Борнсайд, Шікаґо, Ілл.

За старанєм Братства сьв. Ап. Петра і Павла, від. 165 Р. Н. Союза, в Борнсайд, Шікаґо, Ілл., відсьвятковано дня 15-го жовня с. р. память 100-лїтних уродин Маркіяна Шашкевича, першого українського поета в Галичині. Точно о годині 2-ій по полудни в призначеній галї почали збирати ся Товариства з ріжних сторін міста; і так явили ся: Братство Рождества Пресьвятої Богородиці, відділ 259 Р. Н. Союза, Братство сьв. Ап. Петра і Павла, відділ 220 Р. Н. Союза, Сестрицтво з Савт Сайд і Братство сьв. Архангела Михаїла, відділ 243 Р. Н. Союза з Вест Пулман. Коли уже всї братства зібрали ся в комплєті, рушено походом з галї під проводом старшин та при звуках найлїпшої музики в Шікаґо, до церкви. По вечірни в церкві вернули опять усї до галї, і тут о годині 4.30 по полудни розпочав ся сьвяточний концерт. Галя була битком заповнена. Залунали звуки привітної пісні, яку відсьпівав хор під батутою п. Костюка. По скінченім сьпіві виголосив вступну промову о. Володимир Петрівський; бесїдник змалював ядерно житє Маркіяна Шашкевича, та говорив, що нашу мову, котру так високо цінимо і яка тепер лунає по всїх частях сьвіта, за Маркіянових часів зневажувано, помітувано та погорджувано нею. Польська шляхта хотїла нас цїлком стерти з лиця землї. Наша руська шляхта і міщаньство встидало ся своєї рідної, руської мови, а навіть но духовеньство наше проповіди в польській мові. І перший М. Шашкевич разом з своїми товаришами, як Николою Устіяновичом і Антоном Могильницьким, не лише, що стали говорити проповіди українською мовою, яку згірдно називано тоді ,,мовою пастухів і свинопасів", але ся трійця стала уживати сю мову в письменстві. О. В. Петрівський, на тлї тих сумних відносин з'образив літературну діяльність Маркіяна, представив її значінє для нашого народу і звернув увагу, що при відданю чести Маркіянови, не треба промовчувати і його стану.

По о. В. Петрівськім промовляв о. Н. Струтинський. Бесїдник піднїс заслуги Маркіяна з тої точки, що він перший в Галичині зрозумів і поняв духову і народну єдність, яка лучить галицьких і російських Українців. О. Струтинський в своїй поетичній бесїдї порівнав Маркіяна Шашкевича з жайворонком, що звіщає хлїборобови весну.

З дальших точок програми сего сьвята, крім прекрасних сьпівів парохіяльного хору при церкві сьв. Николая, визначили ся передовсім дві деклямациї. Анна Щурко виголосила з чутєм вершики: ,,Цьвітка дрібная" і ,,Покров Марії", а Йосиф Щурко виголосив гарно стишки ,,Осінь" і ,,Дитятко Боже". Деклямації загально подобали ся. При кінци концерту о. В. Петрівський подякував всїм гостям за участь, а зокрема подякував п. Костюкови за його прекраснє сольо: ,,Ой Дніпре мій Дніпре", та хорови з церкви сьв. Николая, котрий в найбільшій мірі причинив ся до звеличаня сего торжества. При сїй нагоді візвав бесїдник до збираня жертв на фонд ,,Рідної школи імени Маркія на Шашкевича". На сю ціль зібрано сейчас $8·05 а Братство Рожд. Пр. Богородиці, від. 259, офірувало від себе $5·00, разом $13·05. Гроші сї вислано дня 10 жовтня 1911 (число почтового чека 4047) на руки Руського Товариства Педаґоґічного у Львові.

В сьвяткованю 100-лїтних уродин Маркіяна взяли участь усї стани нашого народу, живучого в Шікаґо. З сьвітської інтелїґенції явив ся на концерті п. Стефан Янович, який — мимохіть треба тут зазначити — при кождій нагоді підпирає шікаґовських Українців і бере живу участь в нашім народнім житю. З доходу, що лишив ся з концерту, $50·00 призначено на місцеву церков сьв. Ап. Петра і Павла, а решту в сумі $22·00 віддано до каси Братства сьв. Ап. Петра і Павла.

Концерт в честь Маркіяна показав, що громада сьв. Ап. Петра і Павла гарно розвиває ся. Два роки ще тому нїхто не чув навіть про Українців в Burnside; тепер народнє житє пливе повним руслом, за що належить подякувати невтомимій праци сьвідомих громадян та вплюкови о. Н. Струтинського, о. дек. Валентина Балога і місцевого сьвященика, о. В. Петрівського.

При сїй нагоді закликаємо і прочі наші громади, щоби усюди гідно відсьвяткували роковини уродин Маркіяна Шашкевича.

Громадянин.

Маленька просьба.

У мене під рукою квіт (receipt) на $50.00, які я жертвував на заложену в Філядельфії Па. ,,Просьвіту". Квіт виставлений з ,,Канцелярії гр. кат. руського Єпископа (Greek cath. Ruthenian Bishops Chancery, 816 North Franklin Str., Philadelphia, Pa.) під датою 29-го Septemb. 1909.

Понеже я тї гроші жертвував на ,,бізнес" всенародний руський, т. є. на поширенє просьвіти між руськими переселенцями в Америці, а Товариство ,,Просьвіта", заложене Пресьвященнішим Владикою С. С. Ортиньским, не ввійшло чомусь в житє, помимо обильних жертв на сесю ціль так від поодиноких осіб, як і від брацтв Р. Н. Союза, — для того я сею дорогою звертаю ся до компетентних осіб з просьбою звернути менї тих $50.00.

За сесї гроші вислані до краю (250 Корон) буде могла удержати ся бідна, незасібна селянська дитина, жадна науки через цїлий рік в котрійсь з руських бурс, та буду мати сесе внутрішнє вдоволенє, що гріш сей не піде на марно.

З поважанем

о. Василь С. Гривнак
Box 292, Johnstown, Pa.

„SVOBODA" (LIBERTY)
THE RUTHENIAN WEEKLY
Published every Thursday at 83 Grand St., Jersey City, N. J.

Published by The Little Russian Nat'l Union of America.

Established 1893.

JOSEPH STETKEWICZ, editor
83 Grand St., Jersey City, N. J.

K. KIRCZOW, manager
83 Grand St., Jersey City, N. J.

Terms: Two dollars a year.

The largest circulation throughout the United States, Canada and Europe. The only advertising medium. Rates furnished on application.

Entered as second-class matter March 30, 1911, at the Post Office at Jersey City, N. J., under the Act of March 3, 1879.

„СВОБОДА"
часопись для руського народа в Америцї і орґан „Р. Н. Союза", виходить що тижня в четвер і коштує:
в Америцї на 12 місяців $2.00
до старого краю на 12 місяців ... $2.50
в Америцї на 6 місяців $1.00

Оплачувати ґазету треба всегда з гори.

Адреса:
„SVOBODA"
83 Grand St., Jersey City, N. J.
Число телефону 498.

О що нам розходить ся.

Серед нашого народа тепер кипить, — отже скажім собі отверто, що нас найбільше болить, в чім нам діє ся кривда.

Дотеперішне наше житє в Америцї обертає ся лиш коло церкви. Нема церкви, нема жадного житя в тім місци. І найбільшою мрією-бажанем кождого більшого гуртка Русинів, побудувати собі церков, мати богослуженя і школу в місци. І на се не жалують люди нї гроша нї труду, нераз від уст собі віднимають, аби лишень їх бажанє сповнило ся. Та з тим одна ґризота усуває ся, на її місце приходить друга. Побудували люди церков, мають школу, приходить сьвященик — та повстає тепер питанє (на жаль доси не розвязане!), які відносини, які права і обовязки мають мати люди, а які сьвященики; дальше епископ — словом духовеньство. І проте, що над сим питанем не хотіли чи не хотять застановити ся і упорядкувати його нї епископ нї сьвященики, повстають тепер жалї, скарги, невдоволеня зі сторони людий і на епископа і на сьвящеників. Бо між одними і другими нема жадних ясних прав, на чім би мож оперти ся, а все лиш латає ся, аби з дня на день біду перепхати. І то якраз відбиває ся з великою втратою і шкодою на самій церкви і народї. Та що більше! Не зважаючи на ті дотеперішні втрати для церкви і нашого руського народа, які повстали через сей непорядок, епископ зі своїми поплечниками змагає до того, щоби взагалї лиш одна сторона т. є. духовеньство мало всї права, а друга т. є. парохіяни — лиш самі обовязки. Простійше сказати: тепер до того іде, що люди-парохіяни мають лиш платити, складати гроші на всїх і вся т. є. на епископа, на сьвященика і на дім для него і на дяка — і все те складати в руки сьвященика, а поза то до нічого більше не сьміють мішати ся, анї забирати голосу — або иншими словами: мають лиш самі обовязки, а ніяких прав. Хоть доси в великій части парохіяни мають ще якісь права, именно заряджувати грошем народно-церковним, але єсли так дальше піде як тепер, то в короткім часї і ті права відбере ся їм.

Знаю наперед, що знайдуть ся такі, котрі против моїх слів будуть виступати і над'уживати навіть сьв. евангелія, та я на се не зважаю, бо наміром моїм — віддати справедливість кождому, хто би він не був. Хоч деякі слова будуть декому немилі, то се вже не моя вина, що так важної річи, як права парохіян до пароха і т. д. доси нї не упорядковано, анї навіть не старали ся поладнати ту справу корисно і справедливо для обох сторін!

Кождий образований чоловік, котрий хоче, аби його поважали, єсли дасть раз слово чести, старає ся його дотримати, інакше стягне на себе пляму нечесного, нехарактерного чоловіка. А як тепер осудимо слово епископське, дане в New York-у? — Се слово має бути більшим, чим слово чести звичайного чоловіка. І де-ж та обіцяна автономія-самоуправа парохій? Чи може епископ щось неможливого до сповненя прирік? Зовсїм нї! А чому-ж не дотримує даного слова чести, але його зломив і ломить завсїгди?!

Під словом „автономія парохій" обіцяв був епископ, що парохіяни будуть мати право вибирати самі собі одного із двох чи трох сьвящеників, котрих епископ предложить їм до вибору, та що, єсли не будуть з него вдоволені і будуть мати достаточні до сего причини, будуть мати право жадати, аби епископ усунув такого, а вони виберуть собі другого в повисший спосіб; та що парохіяни, чи то самі, чи при співучасти сьвященика, будуть мати право управляти своїм майном парохіяльним. Та як то кажуть: обіцяв пан кожух, тепле його слово, так і тут.

Про вибір сьвящеників шкода і говорити там, де принято статути епископські. Бо епископ стоїть на тім, що він, не питаючи ся волї парохіян, має право надати сьвященика, якого сам схоче і забрати його, як йому сподобає ся. А парохіяни до того не мають нич! І після того най сьвященик робить як найбільше зло, най лайдачить ся, най своїм житєм дає соблазнь, деморалїзує вірних, то скоро він вміє походити коло епископа, так най цїла парохія пропаде, епископ такого не рушить, нї просьби парохіян не вислухає! Але скоро епископови який не до вподоби — ого! такого сейчас і против волї парохіян усуне!

Друге. Дотепер самі парохіяни під контролею сьвященика завідували майном церковним, т. є. вибрані урядники-куратори збирали гроші і виплачували всї розходи, словом — знали, що і на що иде ся гріш церковний. А тепер, де лиш вдасть ся, відбирає ся насильно те право парохіянам і сам сьвященик, на приказ епископа, завідує грошем, т. є. без вибору стає касієром церковним! А єсли ще де вибирає ся уряд, то вже без голосу, оттак від паради, аби людий приспати. Хоч через се повстають часті процеси, переходять люди на схизму, тратять довіре до сьвящеників і теряють серце до церкви, а з тим і до віри — то тих вибранців духовних за се голова не дуже болить; їм гроші важнїйші чим спокій в ґромадї, для них приємнїйше числити доляри, чим дбати о моральність і спасенє душ!

І чим оправдують вони своє поведенє? Епископ повідає, що так є у Айришів-католиків, отже і в нас так само мусить бути! Чи дійсно так само мусить бути в нас, як у Айришів? Відповімо: рішучо нї! Чому? Айриська історія церковна далеко відмінна від нашої. Вони з тим вже зжили ся, а ми привикли до чого иншого! Для нас се велика і небажана новість, котра анї до порядку, нї до спасеня не веде. Ми Русини маємо свої осібні права церковні і привилеї, отже і в справах тих, які тепер порушуємо, можемо, і після справедливости нам належить ся, мати права, хочби осібні від Айришів! На тім церков Христова нич не потерпить!

В нас в старім краю є право презенти — патронат, т. з. властитель великої посілости, котрий платить одну шесту часть (1/6) видатків на будову церкви або будинків парохіяльних, має право вибирати собі одного із сьвящеників, котрих предложить йому епископ, а суть села, де вже нема великої посілости, або не було, і де всї ті видатки покривають селяни; там вони голосованєм вибирають собі одного із сьвящеників.

А тут в Америцї парохіяни заступають і державу і колятора і ґромадян — платять місячну пенсію, дають дім і кождїську річ до дому, і сьвітло і опал і инше, і за той свій тяжко запрацьований, нераз від уст віднятий ґріш-хліб, чи не повинні мати такого голосу, який мають в старім краю? А в найгіршім разї, чи не повинен епископ запитати ся: кого хочете мати за сьвященика? З певностию місцеві парохіяни більше і лїпше знають, які суть обставини в місци і видять, хто найлїпше би їм відповідав і в силї був охоронити парохіян від грозячого нещастя, — але таку просьбу їх відкидати, анї навіть не застановившись над нею, нї не розваживши її — се дійсно рана в нашій церкви, котра вже неоднїй парохії богато пошкодила, а тим самим і церкви і вірі нанесла необчислені страти!

От в тім згляді ми жадаємо для парохіян певних і справедливих законів-прав, після котрих повинно ся поступати! Не поможе тут против нас наводити слова із сьв. письма, бо ще скорше ми є в можности ті самі слова обернути против них і на підставі сьв. евангелія доказати їм, що не о добро сьв. церкви і не о спасенє душ розходить ся їм, бо не любовию руководять ся, але гордостию, і єсли парохіяни нераз покірно і з слезами в очах просять, то їх як тих псів відтручує ся від себе!

Против сего піднесуть всї крик, що тут в Америцї про такий рід патронату не може бути бесїди, бо в краю такий колятор мусить платити 1/6 часть на будову церкви або будинків парохіяльних — а тут все те є добровільна офіра!

Я дуже цїкавий видїти, як би то виглядало по наших парохіях, єсли би дійсно платило ся все добровільне, т. з. кілько хто хоче — а не було того примусу? Ану, чи висповідає сьвященик чоловіка, єсли не платить місячної колекти? а чи охрестить або поховає або дасть шлюб, єсли не належить до парохії? По що в самій Філядельфії не пустять до сповиди без тікету, т. з. єсли не заплатив колекти за час, як довго перебуває в Філядельфії, а єсли не викаже ся потвердженєм із плейзу, то і за той час, як довго не платив на церков? Чи-ж се добровільна офіра? Чи повстали би ті церкви і фари, єсли би члени парохії не мусїли платити ті ріжні розмети і т. п.? Або той вступ до церкви? чи се добровільна офіра? Чи длятого, що кождий християнин знає, що поповняє гріх, єсли не буде на Сл. Божій в неділю, чи не длятого вимушує ся вступне до церкви? Отже всякі розмети, місячні колекти і т. д. се не мож назвати добровільною офірою, а по правді — се обовязок, наложений на членів парохії. А єсли суть обовязки, то і права мають бути!

Отже що на се ви, о. Орун? Чи нема такого права в катол. церкви (чей Галичина не замешкана самими кальвінами?), де самі парохіяни презентують-вибирають собі сьвященика? І ви, отче секретар епископський, повинні про се знати, а не писати неправди, та ще на сьв. евангеліє покликувати ся! Коли ви вибрали ся за секретаря, то повинні уважати на кожде слово, яке пишете, а як не знаєте, то запитайте старших і більше від себе учених, а нї, то загляньте до книжки, от хочби до шематизму, а там найдете і переконаєте ся на власні очи!

Жадаємо, щоби на случай як парохіяни суть невдоволені із сьвященика і мають до сего достаточні причини, щоби епископ усунув такого! А причини невдоволеня суть ріжні. Ми хочемо, щоби сьвященик був дійсно сьвящеником, як Христос учить: пастир добрий душу свою полагає за овци! Хто посьвятив ся тому стану, най переймеся смиренєм християнським, а ще більше боязнию, бо так як високий сей стан, має бути і сьвяте житє його! Най не шукає в сьвітї задоволеня і приємностий, най не дбає о самолюбні цїли, але най посьвятить ся для Христа і для спасеня людських душ і най буде тим сьвічником, котрий даючи сьвітло другим, сам нищить ся — жертвує ся для других! Єсли так витреває через своє житє, стане ся тим добрим пастирем, котрого гласа і овци послушають, котрого будуть благословити парохіяни і грядучі поколїня його імя добрим іменем згадувати-муть. Але най тямить, що єсли упаде, то упадок його тим страшнїйший, чим з більшої висоти паде! Та ще страшнїйше, що упадок сьвященика потягає за собою і упадок повірених йому душ! І єсли, положивши руку на груди, ми спиталиб ся, хто видер віру із сердець людий, то сьміло сказати можемо, що головна вина паде на сьвящеників, котрі замість будувати душі, своїм несьвященичим житєм руйнують їх. Така погоня деяких за тим грошем, чи се сьвідчить добре о слугах Христових? А те житє декотрих таке згіршаюче — що воно говорить? Ті ґосподинї, з котрими деякі жиють на віру?!, котрих представляють перед одними за сестру, перед другими за близьку родину то за кузинку, а перед третими яко звичайну ґосподиню!? — чи се сьвідчить о правдивім покликаню такого сьвященика? Тримати ґосподиню, се ще в самій річи нич злого, бо хтось мусить зварити і в хатї порядок зробити, але най буде вона тілько ґосподинею — слугою! Але єсли з такою ґосподинею попід руки ходить ся, а вона еще слугу тримає, то хто такий дурний є, аби повірив, що одна ґосподиня для одного чоловіка не вистарчає як звичайна слуга?! А при тім всїм така ґосподиня рей водить, всїм розказує: і сьвященикови і кураторам, та до справ парохіяльних вмішує ся — се вже нещастє і ганьба та встид! Одним словом — сьвященик такий стає ся слїпим орудієм в руках такої ґаздинї, котра лиш дбає, аби як найбільше виссати із парохії і з него. І чи наука такого сьвященика може приняти ся у серцях людий? Що погадає собі кождий, як видить такого сьвященика при престолї, коли приносить найсьвятїйшу Жертву? З яким чолом може виступити він против 6-тої заповіди Божої та против „диких" супружеств? Звичайному чоловікови відмовляє ся і сьв. Сповідь і другі сьв. Тайни, та навіть до „Христіяньскої Любови" не приймають, а такий ще урядником стане і то без вибору! Чи однакою міркою мірить

ся всіх?.... Отже хто тут видирає віру із сердець? Хто допче ногами сьв. євангеліє і Христа? Хто руйнує церков Христову? Подивляти мусимо наших людий, що видячи таке плюгавство, вміють єще розріжнити сьв. віру, той дар небесний, той скарб величезний, від негідних слуг тої віри, і затримали її в серцях своїх!

Чи знов може скаже епископ, що ми виступаємо против віри і сьв. церкви? Ні! Але жадаємо, щоби бенямінки епископські не давали прийнайменше соблазни! Скажуть ображені: не тут місце писати про ,,тайні" гріхи наші — на се є епископ. То правда. Але щож порадимо, коли епископ на такі ,,марниці" не звертає уваги! То і ми мусимо дивити ся на се і мовчати? Не можемо! Бо неодин сьвященик через такі ґосподині прийшов вже до нещастя, і собі і парохії накоїв богато лиха! Чи може треба навести імена і місця?

Отже жадаємо, щоби сьвященики в тім зглядї поступали, як право церковне наказує, т. є. має бути жена старша 40 літ! І жадаємо, щоби за вибрики ґосподинї відповідав і був караний сам сьвященик! Так і ґосподинї наносять ганьбу і нашому жонатому духовеньству перед чужими!

Дальше вимагаємо, щоби сьвященики обходили ся з нами як з людьми, а не трактували нас як худобу. За свою кервавицю ми хочемо чути євангельську науку, котра би серцем до серця промовляла та наші зболілі душі скріпляла, а не слухали криків, котрі нич спільного не мають з наукою сьв. церкви. Ми жадаємо, щоби сьвященики загрівали нас до науки, письма і давали провід в культурнім нашім розвитку!

Жадаємо, щоби сьвященики дбали о спокій і згоду в парохіях, а не розбивали їх на частки! А скоро повстане незадоволенє між парохіянами з причини сьвященика, жадаємо, аби наших скарг, єсли суть достаточні, не легковажити та не робити на перекір парохіян. А при тім всім руководити ся вирозумілостию і любовию, а не так, як то водить ся тепер, що вишле ся молоденького секретаря, а той замість розслідити справу як належить, одних урядників суспендує, а других з церкви виключає! Але жадаємо, най буде суд безсторонний, по половинї із двох сторін: сьвященика і народа, і так справу розслідивши, тоді осуд видати! Так само як судить ся сьвященика, то не на підставі сплетень, але най буде суд явний і заприсяжені судії його судять!

Так само жадаємо, щоби секретаром епископським був сьвященик поважний і чоловік науки, а не самі молодики, а нераз і недоуки, котрі не маючи житєвої практики, задурені шумним титулом епископського секретаря, пишуть ображаючі письма як до старших сьвящеників так і до сьвітських людий. Єсли то зробите, покажете ділом, що дійсно Христа і Його науку ставите висше над своє самолюбство!

Але і ми не супротивляємо ся зовсім, щоби і над нами були права, котрим підчиняти ся маємо.

Вкінци що до завідуваня грошем парохіяльним. До тепер тим грошем завідували куратори: в части самі лишень, а в части враз зі сьвящеником. А тепер епископ жадає, щоби тим грошем завідував лиш сам сьвященик, опираючись на сьв. письмо. То саме старав ся доказувати один ,,славний гісторик" нашої церкви тут в Америці в ,,Душпастири". Ми знаємо, що дійсно один апостол носив мошонку при собі, завідував грошем, але той гріш не вийшов йому на добре, бо через гроші і душу стратив! Та доказують, що се гріш церковний, отже сьвітські люди не сьміють до сего мішати ся, лиш духовна особа! А чи не учать нас, що церков не становлять мури-стіни мертві, але душі живучі — отже і парохіяни яко члени суть також духовними членами церкви і тим самим мають право і обовязок знати, на що той гріш обертає ся, і завідувати ним. Чи-ж не ліпше се, коли є взаїмна контроля, коли сьвященик урядників, а урядники сьвященика дозирають що до гроший, ніж щоби тим грошем завідував сам лиш сьвященик і нераз незаслужено стягав на себе підозрінє? Чи мало доказів на се, як нераз духовні особи забрали церковний гріш (бо самі лиш ним завідували) і опісля повіяли ся з якоюсь ґосподинею в безвісти? І епископ хоче, аби і в нашій церкві до того прийшло? І хто до того найбільше пре і те пропаґує? Якраз такі сьвященики, котрі хотїли би викидати гріш на ріжні витребеньки, та щоби з того гроша не потреба було оправдувати ся перед простими ,,хлопами". Такі, котрі хотїли би красненько жити а мало робити, та котрі боять ся, щоби часами люди не сказали: стап! дальше платити вам не будемо, бо ваша праця не вартує того — отже щоби заасекурувати ся перед тим, стараються ся всїми силами взяти мошонку парохіяльну, т. є. касу під свою необмежену власть!

Отсих кілька слів уважали ми за відповідне сказати та піддати під розвагу нашим членам, як також пригадати тим, котрі на се призабули. Не ідемо против сьв. віри і церкви, але якраз стаємо в обороні її, та звертаємо увагу тих, котрі замість засївати слово науки Христової, насильно сей дорогоцінний скарб виривають із сердець людий!

Годї дальше мовчати.

Вже від довшого часу веде ся на американській Україні ґазетярська борба, яку викликали проводирі від нашого ,,Нового Союза", котрі заєдно впевняли, а ще й тепер впевняють ,,во все услишанів", що лиш в їх руках спочиває монополь ,,винищити всїх тих галапасів, котрі хочуть робити бізнес на робочому людови". Відповідно до того, коли ми возьмемо в руки ,,Народну Волю", то у нїй не побачимо нїчого більше, як лиш критикованє уряду ,,Старого Союза" і всїх тих, котрі належать до тої орґанізації. Правда, ,,патентовані" тепер взялись і до ,,гайдамаків", бо там також ,,обкрадають робітника"... Словом, панове від ,,Нового Союза" цїлком поступають після слів пословиці, що то каже: ,,Вся морда в крові. але наша біроть"! Що воно дійсно так дїєсь, може послужити доказом кожда статя в ,,Народній Воли", що кінчаєсь завсїгди стереотиповим покликом вступати до ,,Нового Союза", бо лиш там робітник може дістати повну волю, та найде справедливу господарку.

Та я і словом не згадав би про ,,Новий Союз" позаяк і я єсьм його членом, а по друге, коли він дійсно такий добрий, як його захвалюють, то нема що у нїм критикувати! Але, бачите, воно не все так водить ся, як про се говорить ся!

Читаючи ,,Народну Волю", я став думати і вкінци прийшов до переконаня, що п. Вабій, п. Гвоздик і другі, передовсїм трясуть ся о ,,жолоби", а не о народне добро. Правда, п. Бабій хвалить ся, що длятого таку велику суму гроша взяв з народної каси, бо і велике число нових членів придбав до своєї орґанізації. Але забуває той сам пан Бабій сказати, кілько то долярів він взяв неправно з народної каси! Я вже лишаю справу з поодинокими членами на боцї, тільки запитаюсь п. Бабія, яким правом він мав взяти гроші і за тих членів, котрі відорвались від ,,Старого Союза", без помочи орґанізаторів? Або чи се можна назвати чесною господаркою, коли виплачує ся місцевому орґанізаторови по 50 цент. від ,,штуки", але в той спосіб, щоб більше нїхто про се не знав, як лиш головний і місцевий орґанізатор?! Що так робить ся, на се маємо доказів доволї! Або такий случай: відділи поприступали до ,,Нового Союза" самі, з власної ініціятиви, без нїяких орґанізаторів, а п. Бабій, переписавши ся листом з котримсь членом, виплатили собі по 50 цент. від ,,штуки". Чи се може неправда, п. Бабій? Прошу заперечити!... Та на тім ще не конець.

Ми маємо ще другого вожда подібного до п. Бабія, а ним є Мr. Середніцький, віцеорґанізатор від нашого Союза та вічний кандидат на секретаря всїх Союзів, які лиш істнують. Послїдними часами сей ,,великий" патріот так розкричав ся, що менї годї про нього замовчати! Не маю зовсїм на гадці когось безчестити, або боронити, але мушу сказати дещо за той ,,жолоб", котрий пан Середніцький закидає другим. В послїдних двох числах ,,Народної Волї" п. Середніцький ,,вшкварив" дописи, а у них найбільше накинув ся на уряд ,,Старого Союза".

П. Середніцький в своїх дописях сьвято впевняє, що коли-би так він був на місци п. Ядловського, то давно би уже був вирік ся почести секретаря. Господи, що за чесна і безкористовна людина найшлась! Га, коби то воно так дійсно було. Але де-де, куди куцому до заяця!

Знаючи п. Середніцького і його поступованє, скажу, що воно не так мелесь, як говорить ся. Кілько накоїв лиха пан Середніцький, коли ще був председою в парохії, або що тепер коїть, то певно і п. Ядловський і всї другі урядники ,,Старого Союза" на купу такого нїколи не наробили анї не нароблять. Бачте, пане Середніцький, п. Ядловський вже урядує довгі лїта в Союзї (на тім місци, на котрім то ви кождої конвенції старались засїсти), але поки що, якось на п. Ядловського не мож нїчого такого почути, як приміром на вас, пане Середніцький! Вас Ембриджани вибрали ледви лиш за шинкаря в своїм клюбі, а ви за так короткий час якого лиха їм накоїли? Аж страшно про се згадувати! І доперва з великою бідою та з тяжким трудом удало ся клюбовцям відібрати від вас людське майно. Та і то, як говорять, ви вспіли цїлих чотириста долярів ,,заробити чесним способом" на клюбі за пять чи шість місяців свого шинкарйованя; в сей ,,заробок" не вчисляє ся ваша тижнева платня, яку вам плачено за ,,щирий" труд. А у братствах, чи ви гарнїйше може ґаздуєте? Але на тім ще не конець. Ви, пане Середніцький, є до тих своїх чеснот ще і великий провокатор. Хто мав спосібність читати ,,Народну Волю" ч. 20, то подибав там допись п. з. ,,Гайдамацька сповідь". Дальше в 21-ім числї тоїж часописи появила ся друга допись сего самого автора.

Прочитавши одну і другу допись, кождий набере переконаня, що той, хто їх писав, мусїв бути крайним ворогом ,,Гайдамаків". Тимчасом воно є зовсїм противно. Одну і другу допись написав п. Середніцький, предсїдатель відділу ,,Гайдамаків" в Ambridge, Pa. Головний уряд ,,Гайдамаків" прислав був відозву на руки п. Середніцького з тим, щоб він перечитав її членам. П. Середніцький відозву отримав та не прочитав її, лиш сейчас відіслав до ,,Народної Волї". Під другою дописию п. Середніцький підписав ся навіть як ,,Робітник з Пітсбурґ, Па". Хто знає самого п. Середніцького, та сї обставини, серед яких він їх писав, сей зрозуміє, що не може бути від них вже нїчо більше хулїґанського. Декому може стане дивно, відки я про се знаю! Річ має ся так: Якось дістав п. Середніцький лист від п. Бабія. А що той лист був, здаєть ся, дуже вартний, тому п. Середніцький зачав на рахунок того листу пити в клюбі. І коли добре уже підхмелив ся, виняв сей лист, та зачав його читати. Біда, що перед очима почали лїтати сьвічки і годї було розібрати Бабійові букви; п. Середніцький дав дочитати сей лист другим. Щож п. Бабій писав до свого заступника? Ось таке: ,,Старайтесь, добродїю Середніцький, всїми силами розбити тих два відділи ,,Гайдамаків" (котрих, не сказав). Як неможливо Вам се зробити грошем, так намагайте пивом, а коли вдасть ся Вам, то дістанете за се велику нагороду". І пан Середніцький стає скрито розбивати відділи ,,Гайдамаків", хоть сам у власній особі є у них предсїдателем; рівночасно виступає проти ,,Старого Союза", та хвалить себе; а усе те робить лиш тому, бо зачув, що на річнім засїданю уряду ,,Нового Союза", будуть принимати ще одного секретаря, та що пан Гвоздик має опинити ся за дверима, а разом з ним і Бабій; щоби отже заняти один з тих жолобів, риє пан Середніцький на ,,Гайдамаків", хоч є там предсїдателем; а риє і на урядників ,,Старого Союза", щоби підхлїбитись урядникам ,,Нового Союза".

От маєш, народе, щиру і безкористовну працю для орґанізації! Ми послїдні центи даємо, а пан Бабій платить другим хруням на се, щоби вони нас розбивали, щоб робили поміж нами роздор!

Пане Бабій! Хто з'орзанїзував пять членів до пятого відділу вашого Союза в місяци вересню? Кому ви виплатили за них нагороду? Таж ті члени вже по кілька років належать до Бр. сьв. Петра і Павла, від. 5 в Ambridge, Pa.! І ви, самі повні бруду, сьмієте другим закидати непорядки? А пан Гвоздик місто видавати щось лїпшого за наші гроші, або порахуватись, та віддати то, що нахапав в Пітсбурґу від робітників, бересь рахувати чужу касу!

Робітнику! Що Ти на се? Де та воля, де та чесна господарка яку Тобі приобіцювали Твої славетні вожди? Чи будеш все ще мовчати? Нї, нї! Ще раз нї!

Член Нового Р. Н. Союза.

Примітка Редакції: До повисшої статї шановний автор долучив слїдуючий лист, який, як вельми характеристичний для відносин, пануючих в ,,Новім Союзї", подаємо тут в цїлости. Він звучить:

,,Вп. Редакціє!

Прошу помістити тих кілька слів у Вашій часописи. Даруйте, що з дописию удаю ся до Вас, хоть не єсьм нї членом Вашої орґанізації, анї навіть передплатником Вашої часописи. Я робітник, і тепер так лихо заробляю, що годї менї стягнути ся на кілька центів. Колись однак віддячусь, слово чести даю. Годї однак мовчати, бо мірка вже перебралась. Нехай люди бачуть, яких маємо проводирів. Застерігаю ся, що анї пан Бабій, анї пан Середніцький, не зробили менї нїякого лиха і я до них не маю найменшої особистої злости. Мною руководить лиш бажанє добра для обкраданих своїх братів, та любов правди, що велить викривати всяке хрунївство, де-б воно і не було. То все.

Зістаю з поважанєм" і т. д.

Де-ж отже ся ваша патентована свобода слова, де ваша безкористовна, а така ,,горяча" любов ,,робітника", яку все маєте на язицї, панове провідники від ,,Нового Союза"? Чи не прибрали вони часом виду доляра, що його дрете зі шкурою незрячого брата? Чому-ж би нї. Таж між людьми ховає ся таке зьвірятко, що його охрестили ,,меном": безличність.

Головний Уряд „Р. Н. С." на роки 1910—1912:

Духовний управитель:
о. Мих. Балог, R. 9, Box 8. Butler, Pa.

Предсідатель:
Дмитро Капітула, McAdoo, Pa.

Місто-предсідателька:
Марія Черемшак, Trenton, N. J.

Місто-предсідатель:
Іван Мартон, Whiting, Ind.

Секретар рекордовий:
Теодозій Лабовський, Box 76, Jersey City, N. J.

Секретар фінансовий:
Семен Ядловський, Box 76, Jersey City, N. J.

Касієр:
Алексій Шаршонь, 524 Pine and Franklin St., Shamokin, Pa.

Контрольна Комісія:
о. В. Балог, Whiting, Ind.
Константин Поступак, McAdoo, Pa.
Теодозій Каськів, Newark, N. J.

Радні:
Іван Ґлова, Shamokin, Pa.
А. Стефанович, Ambridge, Pa.
Й. Ялечко, Ramey, Pa.
С. Маркевич, New Alexandria, Pa.
В. Левчик, Elizabeth, N. J.
А. Добош, Lansford, Pa.

Організатор:
Ілько Моранець, 1441 Emma Street, Chicago, Ill.

Головна Канцелярія „Р. Нар. Союза" находить ся під числом 83 Grand St., (у власнім домі) Jersey City, N. J.

ВСТУПАЙТЕ ДО Р. НАР. СОЮЗА!

„Руський Народний Союз" — принимає членів до 45 літ житя.

Вступне після літ.

Р. Н. Союз платить:

В разі смерти члена кляси „А" (ціле посмертне) $1,000.00.

В разі смерти члена кляси „Б" (половину посмертного) $500.00.

Посмертне за жінку або мужа члена кляси „А" $400.00.

Посмертне за жінку або мужа члена кляси „Б" $200.00.

Посмертне за діти від $15.00 до $300.00.

В разі утрати: а) обох очий, ніг, або рук $1,000.00, б) одної руки, ноги або ока $200.00.

Єсли отець родини в шпиталю божевільних, Союз платить що року родині $150.00.

ДО ВСІХ ВП. СЕКРЕТАРІВ І ОРГАНІЗАТОРІВ ВІДДІЛІВ Р. Н. СОЮЗА.

Звертаємо отсим увагу пп. Секретарів, щоби не присилали декларацій без виповненя сьвідоцтва лікарського, яке находить ся на другій стороні декларації, позаяк такі не будуть приняті. Члени понад 43 літ, мають предложити метрику або який инший доказ свого віку.

Рівнож при виповнюваню декларацій просимо на те уважати, щоби на декларації було подано, на яке посмертне член хоче належати, перечеркненем слово ціле або половину посмертне (ого), кілько має він і його жена літ, імя жени або якого иншого члена родини, після того, кому член записав посмертне. Секретарі мають уважати, щоби член заявив, якої єсть віри. Не вистарчає сказати, що член єсть Русин або руської віри, бо таких маємо вже кілька.

Член, котрий не вміє писати, має зробити на декларації пером знак хреста, уміючий писати має підписати ся власноручно на обох сторонах декларації.

Місячні справозданя т. є. друки на жовтих картках, як також адреси нових членів просимо виповнювати і присилати враз з декляраціями і розметом.

Від Головного Уряду Р. Народного Союза в Америці.

ПОКВІТОВАНЯ З ВИПЛАЧЕНИХ ЗАПОМОГ З КАСИ Р. Н. СОЮЗА.

Ч. 1895 КВІТ $1000.00

на тисячу долярів, котрі п. Катерина Велич отримала як посмертну запомогу по мужу Івані з Головної Каси Руського Народного Союза в Америці.
Сиракюс, Н. Й. 9 липня 1911.
Катерина Велич.

Сьвідки:
Денис Матвіїв,
Карпо Матвіїв.

Від місцевого Уряду Руського Народного Союза в Америці. Від. 39.
Гр. Гнатко, предс.
Андрей Варян, секр.

Ч. 1997 КВІТ $800.00

на вісімсот долярів, котрі п. Теодозія Маркович ортимала як посмертну запомогу по мужу Ксавері з Головної Каси Руського Народного Союза в Америці.
Джерзи Сіті, Н. Дж. 7. жовтня 1911.
Теодозія Маркович.

Сьвідки:
Конст. Мулик,
Гр. Підлипчак.

Від місцевого Уряду Руського Народного Союза в Америці. Від. 4.
Н. Пупчик, предс.
Гр. Підлипчак, секр.

Ч. 2009 КВІТ $400.00

на чотириста долярів, котрі п. Антін Зошак отримав як посмертну запомогу по жені Марії з Головної Каси Руського Народного Союза в Америці.
Вілкс Бари, Па. 3. жовтня 1911.
Антін Зошак.

Сьвідки:
Анд. Шийка,
Стефан Чорній.

Від місцевого Уряду Руського Народного Союза в Америці. Від. 99.
Василь Зомчак, предс.
Петро Герман, секр.

Ч. 2013 КВІТ $400.00

на чотириста долярів, котрі п. Семен Шпак отримав як посмертну запомогу по жені Катерині з Головної Каси Руського Народного Союза в Америці.
Сиракюс, Н. Й. 4 жовтня 1911.
Семко Шпак.

Сьвідки:
Ілько Капка,
Ник. Мельник.

Від місцевого Уряду Руського Народного Союза в Америці. Від. 39.
Гр. Гнатко, предс.
Андр. Варян, секр.

Ч. 2027 КВІТ $77.00

на сімдесять сім долярів, котрі місцевий відділ Р. Н. Союза ч. 300. стримав як кошти похоронні по Захарию Кавчак з Головної Каси Русского Народного Союза в Америці.
Джанставн, Па. 11. листопада 1911.
о. Василь С. Гривнак.

Сьвідки:
Іван Березовський,
Василь Махник.

Від місцевого Уряду Руського Народного Союза в Америці. Від. 300.
о. Василь С. Гривнак, предс.
Андрей Годчак, секр.

Ч. 2037 КВІТ $126.00

на сто двайцять шість долярів, котрі п. Стефан Виклич отримав як посмертну запомогу по Тимку Вітик на похор. кошти з Головної Каси Руського Народного Союза в Америці.
Бейкертон, Па. 14. листопада 1911.
Стефан Виклич.

Сьвідки:
Стефан Бриндзя,
М. Набережний.

Від місцевого Уряду Руського Народного Союза в Америці. Від. 219.
М. Набережний, предс.,
Ст. Виклич, секр.

Ч. 2038 КВІТ $1000.00

на тисячу долярів, котрі п. Анна Цар отримала як посмертну запомогу по мужу Стефані Цар з Головної Каси Руського Народного Союза в Америці.
Йонкерс, Н. Й. 10. листопада 1911.
Анна Цар.

Сьвідки:
Афтан Дубровский,
Іван Ґузий.

Від місцевого Уряду Руського Народного Союза в Америці. Від. 12.
Алекс. Трембач, предс.,
А. Серафин, секр.

Ч. 2039 КВІТ $1400.00

на тисячу чотириста долярів, котрі п. Пелягія Тесьбір (обов були членами Р. Н. Союза) отримала як посмертну запомогу по мужу Стефані з Головної Каси Руського Народного Союза в Америці.
Піксків, Н. Й. 9. листопада 1911.
Пелягія Тесьбір.

Сьвідки:
Іван Френч,
Андрей Бігуняк.

Від місцевого Уряду Руського Народного Союза в Америці. Від. 195.
Стефан Куній, предс.,
Андрей Астряб, секр.

Ч. 2041 КВІТ $1000.00

на тисячу долярів, котріп. Франціпіка Ґресь отримала як посмертну запомогу по мужу Івані з Головної Каси Руського Народного Союза в Америці.
Майнерсвіл, Па. 9. листопада 1911.
Франціпіка Ґресь.

Сьвідки:
Андрей Ґресь,
Андрей Старецкий.

Від місцевого Уряду Руського Народного Союза в Америці. Від. 78.
Василь Крамар, предс.,
Йос. Вайда, секр.

Ч. 2048 КВІТ $200.00

на двіста долярів, котрі п. Павло Какун отримав як надзвичайну запомогу за утрату ока з Головної Каси Руського Народного Союза в Америці.
Скрентон, Па. 9. листопада 1911.
Павло Какун.

Сьвідки:
Іван Ґураль,
М. Колодійй.

Від місцевого Уряду Руського Народного Союза в Америці. Від. 229.
М. М. Югас, предс.,
Михайло Колодійй, секр.

ДОПИСЬ.

Chicago, Ill.

З житя шікаґовських Русинів.

Пятнайцятого жовтня с. р. сьвяткували Русини в Шікаґо столітні роковини уродин Маркіяна Шашкевича.

Першою точкою програми був відчит о. Н. Струтинського про Маркіяна. В ядерних словах змалював бесідник стан моральний, матеріяльний і економічний тих часів, в яких Маркіян почав свою працю і не щадив він ані поміщиків, що держали наш народ в ярмі неволі, ані висшої єрархії тогдішної, ані правительства, ані товаришів Маркіянових.

По промові наступили продукції хору ім. Лисенка під проводом п. Ізидора Костюка. Майже усі хори відсьпівані були при акомпаніяменті оркестри; деякі кусні мусів хор по кілька разів повтаряти.

Наші сусіди Поляки не тілько що залюбки учащають на наші вечерки, але їх хори переняли від нас деякі пісні руські і сьпівають їх публично на своїх концертах, як пр. 22-го с. м. хор „Філяретів" сьпівав на концерті Ніжанковського „Гуляли".

Не буду хвалити стереотипно ані діріґента ані хорів, а повім в двох словах, що в хорі знаходять ся деякі голоси так добрі, що дійсно жаль, що хтось не займесь ними і не намовить їх, щоби бодай вечерами ходили на науку до музичної консерваторії. А що д. Костюк є знаний на цілу Америку яко перворядна сила, тож нема його що і хвалити.

Не могу замовчати, що шікаґовські Русини одні-однісенькі в Америці мають в себе оперову сьпівачку, а нею є Вп. Пані Наталія Гриневецька, жена Д-ра Гриневецького. Вона скінчила віденську консерваторію і має знаменитий сопрановий голос, надзвичайно добре випіколений. В сім вечерку п. Н. Гриневецька брала також участь і відсьпівала з надзвичайним ефектом „Цьвітка дрібная" та кілька инших пісень на численне домагане публики.

Дальше ішло сольо скрипкове Д-ра Bembenek-a, котрий є знаменитим віртуозом.

Деклямації малих дівчат, Марії Маслей і Анни Маслей. Ся послідна є прямо заводовою декляматоркою, бо нема ані одної публичної оказії, деб загал не домагав ся деклямації Анни Маслей. Є се дівча вельми приятного вигляду, ростом не більша від пяти літної дитини, але так уміє віддати свою ролю, що народ не може налюбувати ся її виглядом, голосом і артизмом. Сестра її є теж дуже добра декляматорка.

Хор наш дав також концерт в честь М. Шашкевича на сусіднім передмістю, в Борнсайд, де є парохом о. Петрівський.

В сім часі переважно члени хору ім. М. Лисенка прилагоджують ся до вистави пєси „Не ходи Грицю на вечерниці". Режісерією того представленя займаєсь сам о. Струтинський, а наукою і виученем сьпіваків — п. І. Костюк.

Крім того підучують ся сьпіваки уже і до другого представленя, а іменно „Наталки Полтавки". Функціонує тут „Людовий Університет" і дає відчити для загалу що неділї. Прелеґентами того університету суть: о. Н. Струтинський, п. Струтинська, п. Дзюбанюк, урядник італійського консуляту, Др. Гриневецький, п. Гриневецька, адвокат Янович, п. Січ-Правовольний, п. Микола Гарас, п. Ніжанковський, о. Балог, о. Петрівський і я.

Побіч того о. Н. Струтинський провадить вечірну школу анґлійського язика, котра складаєсь з двох відділів: старших і молодших учеників. Товариство „Січ" і його члени є тим духом оживчим, який розбурхує тутешнє житє Русинів. Воно то устроїло вечерок в память Маркіяна. „Січ" має своє касино чи читальню, де члени сходять ся що вечера на забаву і читанє. В касині, як вони се зовуть, є кільканайцять галицьких і українських поступових часописий. При парафії знаходить ся одна, може з найлучших бібліотек в Америці. В бібліотеці є що найлучші книжки; вона стоїть около $500, крім многих дарованих книжок.

Громада тутешна посідає около $25.000 маєтку парохіяльного, а крім того закупила в середині своєї околиці 20 лот, де буде будувати школу, церков, галю і т. д. Лоти стояли $16.000.

Др. В. И. Сіменович,
1956 Armitage Ave.

Scranton, Pa.

Заходом читальні ім. Мир. Січинського.

відбуде ся

в четвер, 30. падолиста н. с. 1911 р.

ВЕЛИКЕ НАРОДНЕ СЬВЯТО

в нагоди 100 літних уродин

Маркіяна Шашкевича

вложенє з

1. Торжественного Богослуженя і панахиди в місцевій церкві при участи околичного священьства.
2. Походу братств і товариств до „Musik Hall" 213 Lack-na Ave., на Академію.
3. Торжественної Академії.
4. Великого Концерту.

На се сьвято запрошуєсь всіх околичних Русинів.

Комітет.

Поч. Академії 12 год. в пол. — Концерту о 8. вечер.

Кілька слів про віче в New Alexandria, Pa.

Дня 29-го жовтня 1911 відбуло ся віче в справі фонду імени бл. ц. о. Н. Стефановича в славній громаді галицькій New Alexandria, Pa. Во виду того, що віче було заповіджене на 6-ту годину, а референти прибули аж ½ до 8-ої, належить висказати велике признанє так аранжерам віча як і всім учасникам, що терпеливо ждали своїх гостий.

Реферати мали п. Ґут-Кульчицький з Pittsburg, Pa., п. М. Порада з McKees Rocks, Pa. і п. Б. Якубовський з Pittsburg, Pa. Віче отворив п. С. Маркевич. Отсим складаю подяку референтам, що прибули з далеких сторін і то своїм коштом. Честь Вам, патріоти!

Коли скінчились реферати і я візвав до складок, то люди рушились з своїх місць і несли лепти до президіяльного стола, чим дали доказ, що розуміють як слід значінє рідної школи. Ось тут подаю імена сих патріотів: Іван Процик жертвував $1·50. По одному долярови зложили: Іван Кузмин, Стефан Негребецький, Стефан Лешеґа, Мих. Балик, Данько Оленяч, Іван Луців, Мих. Яворський, Іван Цицик, Мих. Матіїв, Николай Пішко, Юрко Ганчак, Мих. Ступак, Йосиф Кріль, Антін Балик, Мих. Бубняк, Мих. Кузів, Андрей Джуґан, Николай Кріль, Олекса Стеранчак, Томко Чурила, Федор Кульчицький, Сильвестер Маркевич, Олекса Похоровський, Йосиф Стефанчак, Стефан Стефанчак, Йосиф Пішко, Михайло Ганчак, Дм. Порада, Б. Якубовський і о. М. Данилович; Дм. Мельтик 75 ц.; по 50 ц.: Петро Ревідак, Іван Дуфала, Гр. Пішко, Олекса Кріль, Николай Цицик, Михайло Макар, Василь Шумовський, Семко Сверень і Василь Полиґач; по 25 ц.: Теодор Кіхтан, Андрій Джуґан стар. і Николай Шимовський; — Разом $37·50.

Крім сего вічевики рішили, щоби тим, котрим ще не звернено по 1 дол. за тікети на руську катедру і висшу школу, більше не звертати, а дати решту на фонд імени о. Стефановича. — Виказ імен подаю длятого, щоби я не мав клопоту з тими тікетами, а кождий, прочитавши своє імя, має право зажадати $1·00, если не годить ся дати сеї квоти на фонд імени о. Стефановича. Слідує виказ:

Николай Іванюк, Іван Гриб, Антін Котлярчик, Ілько Подоляк, Василь Мадяр, Михайло Бігун, Мих. Дзендзель, Василь Самець, Мих. Шрамовят, Федір Данечко, Гриць Євчак, Гриць Сех, Теодор Бігун, Дмитро Кіч, Іван Гречун, Іван Кіч, Ілько Мулик, Михайло Касинчак, Юрко Ґерманич, Вас. Тхір, Михайло Пограничний, Федьо Циктор, Василь Калина, Михайло Богоніс, Іван Геляк, Михайло Мельничок, Іван Іванюк, Михайло Ганчак, Олекса Старинчак, Трофим Вільґач, Михайло Малішевський, Стефан Іванішек, Іван Микита, Мих. Герман, Мих. Подоляк, Іван Коваль, Теодор Балик, Іван Сех, Кость Яцик, Іван Новіцький, Стефан Федичак, Стефан Якимець, Іван Бриґідир, Йосиф Бобняк, Мих. Мельничок, Стефан Сподарик, Михайло Федир, Йосиф Олексінський, Антошко Філовят і Андрей Якимець.

Так отже від 50 людий за тікети прийшло $50.00, а на вічу зібрано $37.50, то разом становить поважну суму $87.50, котрі то гроші я відослав до касієра Комітету. Спаси Біг за жертви.

о. М. Данилович.

ПОДЯКА.

Отсим складаю сердечну подяку п. Василеви Оборишко з Vintondale, Pa., що жертвував на фонд імени бл. п. о. Стефановича $1·00, а на памятник на гробі $1·00. Гроші сї я вислав до касієра Комітету.

Слава Ісусу Христу.

о. М. Данилович.

Russian-American Line

Russian East Asiatic Steamship Company, Ltd.

The only direct line between Russia and America.

Russian Imperial Mail Steamers.

EXTRACT from the Russian Newspaper Nowoje Wremja dated 19|2 October, 1911.

Російські подорожні мандрують до Америки звичайно через Гамбурґ або Бремен або через Ліверпуль, на німецьких або англійських пароходах. Задумавши з женою відбути прогулку до Злучених Держав і до Канади, ми, після переписки з ріжними корабельними товариствами і по зібраню всяких даних, постановили віддати першенство своїй російській лінії, підтримуючої правильну пасажирську сполуку поміж Лібавою і Ню Йорком. Ся лінія відкрита недавно Російським Східно-Азійським товариством, і в його заряді, на Морський ул., ми заздалегідь замовили собі каюту. Рахунок був простий: тащити ся в горячий линевий час 2—3 днів від С.-Петербурга по зелізних дорогах з їх курявою, на захід, передше ніж сісти на пароход, не представляло нічого принадного і не зрівнуважувалось з тим не особливо більшим зиском в часї на переїзд, з яким се було би получене; морської дороги від німецького чи англійського порту звичайно 7—9 днів, так що всього від С.-Петербурга до Ню Йорку виходило 9—12 днів, а тут, від Лібави, належало їхати морем 12 днів, що, разом з зелізнодорожним переїздом із С.-Петербурга в Лібаву, виносило 13 днів. І відпадали переєйдки в дорозї, та митові формальности в Німеччині або, при виборі англійського корабля, навіть в трох примежних сторонах — Німеччині, Голяндії і Англії. Щож тичить ся ціни переїзду, то вона на російській лінії оказувалась без порівнаня низшою, ніж на заграничних: тут за хорошу двомісцеву каюту першої кляси, з удержанєм обоїх пасажирів в дорозї, жадало ся заплати 250 рублів, а там, вважаючи на те, як уміщена каюта і чи темна вона (з вікнами на коритар — якого рода кают на пароходах російської лінії зовсім нема) чи ясна, з вікнами на море, т. є. каюта звичайного типу, від 400 до 1.200 рублів, до чого треба було єще додати ціну переїзду із С.-Петербурга до заграничного порту відїздового.

Ми виплили з Лібави 19 липня, при ясній тихій погоді. Наш пароплав „Курскъ" — прегарний корабель нормального океанського розміру, в 13.500 тон, відновлений рік тому назад після найновійшої форми, з двома шрубами і зі всіми вимогами, обезпечуючими тривкість і швидкість. Одною з прикмет нашого парохода оказалась єще, про що ми знали й раньше, велика відпорність при хвильованю, річ, не завше подиблювана навіть у тих великанів в 25.000 тон і більше, які почали будувати в послїдних роках деякі німецькі й англійські лінії. Ми густо-часто попадали в дорозї під сильний вітер з високим хвильованєм, але колибанє було доволї умірковане. Внутрішне уладженє корабля представляло усякі вигоди для пасажирів: елеґантні каюти, простора гостинна, курительна і столова — все гарне й бездоганне, телеґраф Марконього, котрий подавав нам звістки з цілого сьвіта і котрим ми могли, на бажанє, висилати телеґрами в головні міста Европи або Америки, і т. п. Харчу було доволї і він був добрий. Кождий міг заспокоїти свій заострений морем апетит після своєї вподоби.

Наш пароход не був ще переповнений. Се пояснялось тим, що публика не обзнакомлена як слїд з сею російською лінією. Инакше буває при відїздї з Ню Йорку: тодї всї місця заняті. Практичні Американцї дуже скоро оцінили вигоди та дешевість російської лінії і масами відбувають нею переїзд, не тілько тії, що їдуть просто до Росії, але й тії, що їдуть в Західну Европу, бо пароходи сеї лінії задержують ся по дорозї і в Ротердамі. У нас із 122 місць першої кляси було занятих 51, із 180 другої — 160, а з 1.400 третої 498, лише 709 пасажирів замість 1.072, для котрих є місця. В першій клясї публика складала ся в части з Американців, вертаючих домів після поїздки в Росію по ділам, або задля приємности, в части же з Росіян, їдучих до Америки з подібними цілями. Їхавші з нами Американцї-туристи, мужчини і дами, були в знаменитім розположеню духа: їм дуже подобало ся все те, що бачили в Росії, і один з них сидів кождого дня по 2-3 год. над учебником російського язика; вивчити ся сего язика, як сам казав, він постановив собі доконечно, так заінтересувало його усе російське. З вдякою приняв він пропозицію моєї жени говорити з ним по російськи через весь час нашої подорожі. Був між нами єще симпатичний молодий сьвященик з Шікаґо, що вертав на своє становище по короткій відпустці в Росію. Він хвалив собі Америку і відношенє Американців до Росіян. Бувший морський офіцир забавляв нас своїми пережитими пригодами морськими. З ним їхала його жена і своячка. Ся послїдна любила танцї і вона враз з одним доктором писувала ся перед нами на імпровізованих вечерках. Всї пасажири разом з капітаном і його помічниками творили миле товариство, що було з себе дуже вдоволене.

В другій і третій клясї їхало 120 російських селян з західних ґуберній: 93 мужчин і 27 женщин. Всї вони були переважно люди молоді, що мандрували в Америку на зарібки; деякі з них мали вже в новій вітчині свої родини. Ті, що вже бували в Америцї, говорили менї, що заробляли денно 1½—2 долярів. Богато робітників, призбиравши в Америцї трохи гроша, вертають домів або передають сї гроші оставшим в Росії родинам.

Окрім Росіян робітницької кляси, їхало у другій і третій клясї 151 пасажирів польської, литовської, латишської і німецької національности: 78 мужчин і 73 женщин. Останок публики становили Жиди, всього 386, зі значним числом женщин і дїтий поміж ними. Тії, з малими виїмками, еміґрували з Росії на завше.

Трохи не через добу ми переїхали з Лїбави до Копенгаґен, де простояли кілька годин, і звідти подались вже просто в Америку без перестанків. Пароходи російські їдуть через океан найкоротшою дорогою, яка займає всього 4074 миль (7129 верст). Перші два дни панувала як найкрасша погода, але після того подув сильний західний вітер і спричинив велике хвильованє, яке було причиною морської хороби у многих пасажирів. Небо було окутане хмарами, перепадав з часта дощ і пронизував холод. Восьмого дня нашої подорожи погода змінилась; від сходу подував легенький вітрець, робило ся щораз теплійше, і коли ми на девятий день віхали в Гольфову струю, стала припікати спека. Океан, доси одностайної брудно-зеленої краски, дістав барву синю, шафірову. Гарна погода тревала уже до самого Ню Йорку. В тім часї запанувала була на морю на короткий час непроглядна мрака. Цілий день ми їхали дуже поволи, а сирена нашого парохода заєдно гудїла, щоб уникнути зудареня з якими другими кораблями. Нам здавало ся що кождої хвилї можемо наскочити на пливаючу ледяну гору, але сего на щастє не було і ми через добу після того прибули без ніяких припадків в нюйорську пристань.

Вихід на беріг полученний для подорожних з деякими формальностями. Єще на пароход являють ся урядники і випитують всіх, не належачих до робітників і еміґрантів, як хто називає ся, чим занимає ся, які його родинні обставини, длячого приїхав до Зл. Держав, чи має тут і де свояків або знакомих, і куди в приближеню думає удати ся. Усе те записує ся в осібну книгу і ся процедура забирає дещо часу. Відтак пасажири ідуть до цлової комори і піддають оглядинам всї свої річи. Нас в Росії упереджали, що митовий уряд в Ню Йорку є одним з найбільше нахабних, що тут всьо розривають, кажуть платити мито за найменші дрібниці і до того обходять ся з подорожними грубо. Чогось подібного ми тут не бачили; оглядини річий не відбували ся ані трохи строгійше, як се діє ся по всїх коморах европейських, а притім усе було без метушнї, коректно і дуже вічливо. Правда, на деякі предмети накладає закон високе цло, пр. на тютюн, циґари і папіроси. Я віз з собою 2.000 папіросів з тютюну, до котрого я привик і, розуміє ся, показав їх урядникови. Сї папіроси коштували мене 11 рублїв, а тут прийшло ся заплатити за них належитости цлової 15½ дол. (31 рублїв).

Позаяк єще в Лїбаві утримуваний там американський лїкар нас, як і инших пасажирів першої кляси, оглядав і видав нам сьвідоцтво, що ми не підлягаєм ніякій з тих недуг, які забороняють вступ до Зл. Держав (доктор оглядав у нас лиш очи), то ми другим лїкарським оглядинам в Ню Йорку не піддавались і просто з цлової комори могли відїхати в місто, куди кому було догідно.

Инакше має ся річ з робітниками і еміґрантами. Їх після цлової процедури відвозять на осібний остров, Еліс Айленд, де є побудований карантанний дім для нагляду над ними і для оконечної постанови, не дивлячись на лїкарські оглядини, здїлані так само в европейськім порті, чи можуть вони бути допущені в границї Злучених Держав чи нї.

В. Фон-Егерт.

РУХ В ВІДДІЛАХ Р. Н. СОЮЗА.

БРУКЛИН, Н. Й. Братство Пр. Тройці, від. 203, повідомляє своїх членів, що річний мітінґ відбуде ся в суботу, дня 2-го грудня с. р, точно о годині 8-ій вечером в гали під ч. 76 North 6 Str. На тім мітінґу має ся явити кождий член. Контрольна комісія має предложити справоздане касове з цілого року; наступить вибір нового уряду на слідуючий рік і инші важні справи. Довгуючі члени мають вирівнати свої довги, бо в противнім разі зістануть виключені з братства і з Р. Н. Союза. Неявивший ся член заплатить 50 цнт., а урядник 1 доляра кари. — Петро Кравчук, предс.; Василь Саїв, кас.; Людвик Мигаль, секр.

СКРЕНТОН, ПА. Братство св. Василія Вел., від. 229, повідомляє своїх членів, що братство візьме участь в торжественнім сьвяті уладженім в честь 100-лїтних уродин Маркіяна Шашкевича, дня 30. падолиста 1911 р. Всї члени мають явитись в параді дня 30-го падол. с. р. о 8-ій год. рано на Washington Ave., коло „Народного Банку" (під дімом). — М. М. Югаз, предс.

ГОЛДЕН, В. ВА., Бр. св. о. Николая, від. 298 повідомляє, що 10-го грудня відбуде ся річний мітінґ. Неявивший ся член заплатить 50 цнт., а урядник 1 дол. кари. Член, що не вирівнає всїх своїх довгів, зістане вичеркнений з Братства і з Р. Н. Союза. — А. Копцей, пр., В. Бек, секр.

МАГАНОЙ ПЛЕЙН, ПА. Братство св. Нророка Ілії, від. 28 повідомляє всїх своїх членів, що річний мітінґ відбуде ся дня 10-го грудня с. р. точно о 12-ій год. в пол., в церковній гали. Справоздання і вибір нового уряду. Довгуючі члени мають вирівнати свої залеглости, бо в противнім разі будуть виключені з Братства і Р. Н. Союза. Неявивший ся член заплатить 1 дол., а урядник 2 дол. кари. — Ю. Муха, предс., Ів. Крвба, секр.

Е. ГЕМОНД, ІНД., Братство св. Івана Хрест., від. 226 повідомляє усїх своїх членів, так місцевих як і позамісцевих, що річний мітінґ відбуде ся дня 10-го грудня с. р. Початок о год. 2-ій по пол. Кождий член мусить вирівнати свої довги і залеглости. Справоздання і вибір нового уряду. Неявивший ся член заплатить 25 цнт., а урядник 50 цнт. кари. Хто не вирівнає своїх довгів, зістане виключений з Братства і Р. Н. Союза. — А. Мищишин, пр., Т. Папуґа, кас., К. Остаф, секр.

ПІТСБУРҐ, ПА. Братство св. Флора і Лавра, від. 130 взиває всїх своїх членів, аби на дни 26-го с. м. кождий явив ся в гали з шапкою і відзнакою. Братство вирушить на посьвячене дзвонів в Мікіс Ракс, Па. Неявивший ся член заплатить 50 цнт. кари. — Т. Ґут, пр., І. Паславський, кас., П. Кульчицький, секр.

НАНТІКОК, ПА., Братство св. О. Николая, від. 249 повідомляє всїх своїх членів, що дня 10-го грудня відбуде ся річний мітінґ. Початок о год. 1-ій по пол. Вибір нового уряду. Всї члени мають явити ся і вирівнати свої залеглости. Неявивший ся член буде укараний грівною 50 цнт., а урядник 1 дол. — Ів. Корнаш, пр., Л. Вельгош, секр.

МІННЕАПОЛІС, МІНН., Братство Усп. Пресьв. Богор., від. 194 повідомляє своїх членів, що річний мітінґ відбуде ся дня 10-го грудня с. р. Справоздання і вибір нового уряду. Неявивший ся член заплатить 25 цнт., а урядник 50 цнт. кари. Довгуючі члени мусять вирівнати свої залеглости, бо в противнім разі зістануть суспендовані. — Н. Мандзин, пр., І. Горгота, секр.

НЮ КЕНСІНҐТОН, ПА., Братство св. Арх. Мих. від. 296 подає до відомости, що на річнім мітінґу, дня 12-го падолиста с. р. вибрано слідуючий новий уряд: К. Музика, пр.; Ів. Зеленчук, заст. пр.; Мих. Гаречмак, кас.; Ілія Лабур, заст. кас.; В. Калиновський, секр.; М. Мізюк, заст. секр.; В. Лабур, Гн. Блажовський, опікуни хорих; С. Лебідь, Ю. Козак, контр. комісія; І. Білявський, М. Сидор, дверники. Адреса Братства звучить: Вас. Калиновський, Box 622, New Kensington, Pa.

САЙКСВІЛ, ПА., Братство св. О. Ник., від. 129 повідомляє усїх своїх членів, що річний мітінґ відбуде ся дня 10-го грудня с. р. Початок по Службі Божій, о год. 2-ій по пол. Вибір нового уряду. Неявивший ся член заплатить 50 цнт., а урядник 1 дол. кари. — Ів. Кантор, пр., А. Прочко, секр.

БОФАЛО, Н. Й., Братство св. Івана Хрестителя, від. 15. повідомляє, що річний мітінґ відбуде ся дня 16-го грудня. Початок о год. 7-ій вечером. Вибір нового уряду. Неявивший ся член заплатить 50 цнт., а урядник 1 дол. кари. Не врівнавший довгу, зістане суспендований. — М. Федак, секр.

НЮ ФЛОРЕНС, ПА., Братство св. Василія, від. 113 повідомляє своїх членів, що річний мітінґ відбуде ся в третю неділю по першім, то є дня 17-го грудня с. р. Початок о 1-ій год. по пол. Справоздання і вибір нового уряду. Довгуючі члени мають вирівнати всї свої залеглости, бо в противнім разі стратять право голосованя на тім мітінґу. Член неявивший ся підпаде карі 50 цнт., а урядник 1 дол. Позамісцеві члени зволять прислати свої залеглости на адресу секретаря: Andrew Michniewicz, Box 34, New Florence, Pa. — А. Міхневич, секр.

ТРАВҐЕР, ПА., Братство св. Ап. П. і П., від. 32 повідомляє своїх членів, що річний мітінґ відбуде ся дня 4-го грудня с. р. Член не явивший ся на мітінґу і не вирівнавший свого довгу зістане виключений з Братства і з Р. Н. Союза. Члени позамісцеві нехай полагодять свої справи пильно на адресу секретаря: John Fallat, Box 43, Trauger, Pa.

Представлення, Концерти і Балї.

ПЕРТ АМБОЙ, Н. ДЖ. Дня 23-го падолиста с. р. в четвер Кружок сьпівацький уряджує на загальне жаданє по раз другий представлене **„Тато на заручинах"** а потім **Баль** до 12 години в ночи. Галя: Нікодима, 752 State Str. Початок точно о год. 8-ій веч. Всїх Родимців місцевих і замісцевих запрашає Комітет.

ФІЛЯДЕЛЬФІЯ, ПА. Позір! Родимці! В суботу дня 25-го падолиста с. р. відограє Кружок Аматорський веселу комедійку **„Два жовніри"** в Jacoby's Hall, під ч. 717 Fairmount Ave., Philadelphia, Pa. Початок о год. 7-ій вечером. По представленю **Великий Баль**. Всїх щирих Русинів місцевих і околичних запрошує Комітет.

ЛЕЙТРОВ, ПА., Дня 25. падолиста буде **баль** церковний і **вечерниці** в честь Маркіяна Шашкевича. Баль зачне ся о 4 год. в Доґерті Ґалї, а вечерниці о 7-ій год. Всїх щирих Русинів місцевих і з околиці запрошує Комітет.

ЕМБРІДЖ, ПА. Позір! „Пан Писар", штуку в 3-ох актах відограє кружок аматорський дня 2-го грудня с. р. заходом читальнї „Просьвіти" ім. Т. Шевченка в Ambridge, Pa., в гали С. Крістуфека. Початок о год. 6.30 вечером. Вступ від особи 25 цнт. Усїх Русинів з Ембрідж, Лісдейл і околиці запрашають члени Читальнї Просьвіти.

НЮ ЙОРК, Н. Й. Тов. „Запорожська Січ" в Ню Йорку, відділ 117 Р. Н. С., устроює **Великий Баль** в суботу, 25-го пад. 1911 в гали (Assembly Rooms) ч. 28—30 Ave. A. Початок о годині 7-ій вечером. Вступ від особи 25 цнт. — Комітет.

ПОДЯКА.

Отсим складаю Головному Урядови Р. Н. Союза та місцевим урядникам відділу 229 сердечну подяку за скоре і точне виплачене менї запомоги по причині утрати ока. Дай Господи, щоби Р. Н. Союз ще довгі літа зростав і кріпшав, та був щирим другом-потішителем усіх нещасних на тій чужинї.

З високим поважанем
Павло Какун,
член від. 229 Р. Н. С.

НА ВІЧЕ! НА ВІЧЕ!

Заходом Товариства „Запорожська Січ" в Вунсокет, Р. Ай. відбуде ся **дня 30-го падолиста с. р.** (Chicken Day) на Kluchis Hall 44 Social Str., Woonsocket, R. I.

ВЕЛИКЕ НАРОДНЕ ВІЧЕ

в справі фонду ім. Мирослава Січинського і бл. п. о. Ник. Стефановича на „Рідну Школу" в Галичині.

Початок о год. 2-ій по полудни.

Родимці з Род Айленд! Не лишаймось позаду других! Покажім, що і нам дорогі суть імена заслужених мужів!

Доокoличні Братства! поспішіть з помочию в народній справі!

Просить ся о як найчисленнійшу участь.

За Комітет:
Т. Магаляс.

ВИКАЗ ЖЕРТВ НА „УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ ДІМ" В НЮ ЙОРКУ.

В 45-ім числї „Свободи" оголошено: $415.84

Братство „Христіянська Любов" в Ню Йорку, зібрав Д. Підгірний; жертвували: Й. Єзерський $1.00, Г. Млоціцький 25 цент., Із. Дудик 20 цент. — Разом 1.45

Товариство „Поміч в чужині", Ню Йорк, зібрав п. Бурдиян; жертвували: Німчинська 25 цт., Д. Савчук 25 цнт., І. Товпош 25 цнт., М. Сак 25 цнт., І. Сендеґа 15 цнт., Роткевич 10 цнт., Т. Зауха 10 цет., Т. Доброміль 10 цнт., А. С. 50 цнт. — Разом 1.95

Товариство „Київ", Ню Йорк, зібрав Л. Кофтун; жертвували: Свій $2.00, І. Кофтун 50 цнт., Козак 25 цнт., М. Сморконець 25 цнт., С. Денева 10 цнт., Сушко 10 цнт. — Разом . . . 3.20

На хрестинах у І. Янковича зібрали Ів. Кавецький і Л. Захарків 2.05

На хрестинах у М. Матусіка, зібрали І. Кавецький і Л. Захарків 2.16

На балю уладженім Братством св. Володимира, зібрали В. Цільник і І. Матейко . . . 4.10

На балю Тов. „Поміч в чужині" зібрали С. Бурдиян і Ф. Корендович від слідуючих дд.: С. Кучма $1.00, М. Любка 50 цнт., Г. Е. Смолинський 50 цнт., меншими датками зібрано $3.07. — Разом 5.07

В Пасейку, Н. Дж., на весілю у С. Павлїшака зібрали І. Лялька і І. Тиханський від: І. Лялька, І. Тиханський, В. Сметана, О. Павлїшак, С. Павлїшак, Ю. Дзївак, Ю. Фрон, Ів. Канаш, Д. Смерклo по 25 цнт., А. Орiнїк, Гр. Криницький, Ю. Смолин по 50 цнт.; М. Тимура 15 цнт.; О. Верeський і К. Санович по 10 цнт. — Разом . 4.10

Загальна квота $439.92

Дальші жертви просить ся присилати на руки касієра: С. Чосник, 96 Ave A., New York, N. Y.

За Комітет:
Яків Корнат, предс.,
Стефан Чосник, кас.,
Іван Матейко, секр. фін.

Хто не читав оголошеня Івана Немета, банкира в Ню Йорку, поміщеного в попереднім числї, нехай прочитає в слїдуючім.

ПАДОЛИСТ.

н. ст.	Днї	Руські сьвята
23	Четвер	Ераста, Орес.
24	Пятн.	Міни, Віктора
25	Субота	† Іосафата
26	Неділя	24. † Іоана Злат.
27	Понед.	† Филипа ап.
28	Вівтор.	Гурія, Сам.
29	Середа	† Матея єв.

НОВИНКИ.

¶ **Важне для нюйорських Русинів.** В Ню Йорку завязало ся товариство під назвою „Naturalization Aid Society", маюче метою подавати даром пораду кождому, хто желає отримати перші або другі горожанські папери. Канцелярія того товариства находить ся під числом 1461 Third Ave., близько 83-ої вулиці і отворена єсть що вечера від години осьмої. На самих початках зголосилось около 300 людий о поміч і пораду в справі отриманя горожанських паперів. Тотариство навязало зносини зі школою Ренда що до устроєня ряду популярних викладів про устрій американської держави і конституції Злучених Держав. Кождий курс буде складати ся з шести практичних лєкцій, а кожда лєкція буде становити сама в собі цілість. Курс почав ся 16-го падолиста і буде тревати до 21-го грудня; вписове виносить одного доляра.

Брак такого товариства давав вельми відчувати ся чужинцям, замешкалим в Ню Йорку, а спеціяльно Русинам, що не знали де кинутись за горожанськими паперами. Єсли між нами не було одиниць, щоб дали почин до завязаня подібного українського товариства, тому користаймо з нагоди, яку подає нам анґлійське товариство. А. Вала.

¶ **По американськи.** Перед кількома місяцями війшло в житє в нюйорськім стейтї нове право, зване правом Сулівана; воно тикає ся ношеня укритої збруї а спеціяльно револьверів; між иншим забороняє се право під карою грошевою і арешту тримати револьвер навіть в дома без спеціяльного на се позволеня. Таке позволенє на държанє револьверу в дома видавав капітан поліції того дистрикту, в котрім аплікант мешкає; треба було однак, щоб одержати таке позволенє, зложити 10 долярів і подати адресу трох сьвідків, які моглиб засьвідчити що до характеру просячого.

Се право не було до смаку нюйорському адвокатови Дарлінґови; він доказав, що право таке супротивляє ся конституції Зл. Держав; він розумував в сей спосіб, що єсли якась особа посідає револьвер або якесь инше оружіє у себе дома, то се є її приватна власність, а конституція Зл. Держав ясно каже, що жаден чоловік не може бути позбавлений свободи особистої ані приватної власности без виточеня приписаного правного слїдства. Щоб се нове право Сулівана повалити, адвокат явив ся на поліції і зажадав арештованя себе самого за перекроченє нового права, позаяк він посідає револьвер в дома, в своїм бюрку, а не має жадного позволеня. Судія поліційний приарештував адвоката, та по зложеню бонду і приреченя, що ставить ся на кожде завізванє до суду, випустив його на волю аж до розправи, що відбулась в пятницю минувшого тижня. На спеціяльній сесії висшого суду, котрій проводив судія Піндлетан, сей суд признав слушність виводам адвоката Дарлінґа і порішив, що нове право револьверове супротивляє ся конституції Зл. Держав. На тій підставі увільнено адвоката від вини і кари. Від тепер аж до вироку найвисшого апеляційного суду вільно в нюйорськім стейтї опять тримати в помешканю оружіє без спеціяльного позволеня. А. Вала.

¶ **Перший женський суд присяглих.** В Лос Енджелес, Каліфорнія, де женщини отримали недавно рівні права з мущинами, відбув ся онодї процес дневникаря Кінґа о перекроченє ординації міської перед судіями присяглих. Присяглими судіями були самі женщини. Се було перше практичне примінене в житю признаного жінкам рівного права, і се річ природна, збудило велике заінтересованє серед широких кругів. Сам оскаржений редактор заявив, що він вірить в безсторонність і справедливість женщин; його підхлїбство, здаєсь, зробило то, що по розправі, яка тревала 20 мінут, судії-женщини видали вирок увільняючий від всякої вини. А. Вала.

¶ **25 міліонів на добродійні ціли.** Сталевий король, Андр. Карнеґі переказав корпорації „Карнеґі Корпор. оф Ню Йорк" в минувшу пятницю суму 25 міліонів долярів. Повисше товариство, з'орґанїзоване 10-го с. м., займає ся збиранєм і заряджуванєм фондів, призначених до поширеня знаня і наук серед населеня Зл. Держав. До сеї цїли стремить воно через підпиранє технїчних шкіл, висших виховавчих заведень, бібліотек, наукових інституцій, пожиточних видавництв і т. п. Сей послїдний дар Карнеґого підносить суму даровану ним на філянтропійні цїли до висоти 200 міліонів долярів.

¶ **Кошт мобілїзації.** Мобілїзація війск Сполучених Держав на мексиканській границї від 6-го марця до 30-го червня с. р. коштувала близько два міліони долярів; сума ся, здаєть ся подвоїть ся, коли зважимо теперішні поновні непокої в Мексику, звернені проти Мадера, як взагалї проти Американців, що змусить Сполучені Держави опять отримувати варту на границї аж до часу, доки не запанує в Мексику цїлковитий спокій. А. В.

¶ **Катастрофа.** В Вест Честер, Па., в часї конференції тамошних учителїв і директорів, в шкільній ґалї запалась підлога і цїла конференція помандрувала до пивниці; кільком учителям поломало ноги, декотрі віднесли легкі ушкодженя. Як причину заваленя бетонованої підлоги подають спорохнявіле дерево. Школа вибудувана була 6 лїт тому взад. А. В.

¶ **Чорна віспа.** В околицях міста St. Johnsburg, Vt. вибухла пошесть чорної віспи. До сеї пори начислено около 60 случаїв заслабленя. Небезпека є така грізна, що в кільканайцяти посторонних громадах уряд замкнув усї школи і церкви та заказав усї публичні зібраня.

¶ **Найбільший міст на сьвіті.** Американська компанія будови мостів отримала контракт на будову колїйового моста, званого „Гел Ґейт Бридж", який має мати довжини три милї; буде се найбільший міст на цїлій кулї земській. По укінченю моста всї зелїзниці виходячі з Вашінґтону будуть мати просте полученє з Ню Інґленд стейтами. Новий зелїзничий шлях получить зелїзницю Пенсильванія з зелїзницею Ню Гейвен коло місцевости Порт Морис. Будова вже розпочалась і її покінчать за два роки; кошт обчисляють на 20 міліонів долярів. Міст буде будований системою званою „Arch Bridge"; 18 тисяч тон сталї вийде лишень на середину моста від одної вежі до другої. Міст буде мати чотири зелїзничі шляхи і широкий хідник. А. В.

¶ **Галицький сойм.** Як читаємо в галицьких часописях, то львівський сойм того року вже зовсїм не збере ся. Причиною є рішучий опір Русинів, котрі перед приступленєм до яких небудь угодових пертрактацій з Поляками, жадають повної ґарантії, що всїлякі їх жаданя будуть сповнені.

¶ **Русофільська метода.** Н. Махляй і Батицкий очернили перед консисторією о. Андрея Бенціна пароха Балич коло Мостиск, що він, не зважаючи на розпорядженє консисторії, приїхав 25-го червня 1911 р. до сусїдного села Мочерад, парохії Гусаків, аґітував і вибивав печатки на посла Григорія Цеглинського „не гірше кождой другой гієни виборчой". Весь донос був брехливий, тож о. Бенцїн за очерненє перед консисторією заскаржив підписаних русофілів по доносї до суду в Перемишли. І щож показало ся? При розправі вони виперли ся через адвоката Черлюнчакевича підписів, запевняючи, що про донос ані вони ані видїл „Русской Ради" іменем якої склеєно донос, о тім нічого не знав. Ось примір русофільської тактики!

¶ **Торговельник людським товаром.** В Кракові арештовоно 27-го м. м. над раном торговельника людським товаром Мендля Лазаровича, що прибув з Арґентини. Найдено при нїм кілька 1000-коронових банкнотів, арґентинські чеки та докази, що по своїм прибутю до Кракова, навязав тут вже зносини. Арештований сказав, що називаєть ся Мендель Протер, що прибув просто з Лондону та їде до своєї родини в Голешові в мелєцкім повітї. На питанє, звідки має арґентинські чеки, відповів, що дістав їх в Лондонї.

¶ **Міліоновий запис.** Перед кількома днями помер у своїм маєтку в Терпоміхах в Чехії властитель дібр д-р Герман Яновский. Весь свій маєток, який обчисляють на півтора міліона корон, записав він чеському товариству „Матицї шкільній".

¶ **Убив рідного батька.** В старім Будинї (Угорщина) парубок Йосиф Йонґль убив вистрілом з револьвера свого власного батька, а по доконанім злочинї явив ся сам на поліції. Там заявив, що застрілив батька тому, бо сей батько нїколи нічого не робив, лиш заєдно від ранку до вечера пиячив. Цїлу родину прокормлювала бідна матїр, котру отець-пяниця дуже часто побивав за те, що не хотїла дати йому гроший на пиятику. Батьковбийника поліція арештувала.

¶ **Війна Італії з Туреччиною.** Війна між Італією а Туреччиною, здаєть ся, добігає вже свого кінця. Звичайно знаменито поінформована віденська часопись „Нає Фрає Пресе" подає дня 16-го с. м. „з достовірних жерел", що Туреччина послїдними днями звернула ся до европейських держав з новою нотою, з просьбою о посередництво в справі заключеня мира. Держави, на чолї з Німеччиною, заявили свою готовість, і тому панує загальна гадка, що ті услівя мира, які предложить Туреччина, Італія прийме, і в сей спосіб покінчить ся війна. Італії, нїде правди дїти, на суши, в Триполїс, зовсїм не веде ся. Фанатичні Араби, йдучі з погордою смерти на італійські гармати, завдають італійським військам страшні страти. І Італійцї хватили ся розпучливого кроку. Не могучи подужати Арабів на суши, Італійцї порішили своєю фльотою нищити всї прибережні турецькі порти та займати їхні острови і в сей спосіб присилувати Туреччину до узнаня анексії Триполїсу. Чи однак на сей крок Европа буде глядїти рівнодушно, годї сказати. Ось перша Австрія рішучо на се не згодила ся, і на попертє свого протесту стала поспішно громадити свої війська на італійській границї. Рівнож Анґлія, Франція та Росія мали дати Туреччинї запевненє, що не згодять ся на перенесенє війни на европейський терен.

¶ **Революція в Хінах.** Щоденні вісти, надходячі з терену революції в Хінах, представляють ситуацію в щораз чорнїйших красках. Усї однак сходять ся з одним, іменно, що пануюча династія безповоротно стратила ґрунт під ногами і мусить уступити. Революція обняла вже цїлу великанську державу. Кантон, одно з найбільших міст в Хінах, столиця провінції Кванґтунґ, минувшого тижня оголосило ся независимим. Амой, столиця провінції Фокієн, найважнїйший торговельний пункт в полудневих Хінах, находить ся від тижня в руках повстанців. Цїла Манджурія оголосила себе рівнож независимою републикою. Переміна Манджурії в републику відбула ся в найспокійнїйший спосіб. В Мукденї, столици Манджурії, отворено сейчас автономний, провінціональний уряд, а новий „републиканський віце-король" сказав до народу огнисту бесїду, за яку обкидано його цьвітами. Після депеш з 15-го с. м. мав впасти і Нанкін, послїдна точка опору військ вірних династії, рівнож у руки повстанців. Ся вістка однак не є певна. За се є зовсїм певним фактом, що цїла воєнна фльота перейшла на сторону повстанців. Дня 16-го с. м. коло Чінкіянґ два кружляки і дві канонїрки видала їхня залога повстанцям, За їх примісром пішли три канонїрки стоячі коло Тає, дві коло Чіфу, та шість, що стояли на рiцї Янґтсе. В сей спосіб уся державна фльота станула по сторонї повстанців. Є се найстрашнїйший удар для хінського правительства від самого початку революції. Сего самого дня (16-го с. м.) в місцевости Ганков 30.000 державного війська рівнож збунтувало ся, і перейшло на сторону революції. Бунтівники вдарили на инший відділ, оставший ся вірним престолови, та розбили його в пух. Усюди панує ще повний хаос, одак провізоричне правительство всїми силами старає ся завести лад, що йому подекуди і вдає ся. Ситуація в Хінах була иноді предметом нарад в Вашінґтонї. Як говорять, правдоподібно Зл. Держави в порозуміню і в злуці з иншими державами, вишлють до Хін свої війська, які малиб обсадити желїзниці і телеґрафічні лінії, та хоронити інтереси сих держав. А тодї доперва сї держави малиб узнати повний стан річий, то є признати нову републику.

¶ **Ая Софія.** Церков сьв. Софії в Царгородї валить ся сама із себе, бо Турки геть занедбали сю найзнаменитшу будівлю колишньої візантійської імперії. Церков сьв. Софії се величезний будинок, в якім може поміститн ся 23 тисяч осіб. Коли в р. 1453 Турки заняли Царгород (Константинополь), перемінили церкву сьв. Софії на турецьку Джамію (божницю) і назвали її Ая Софія. Позаяк сеї величавої сьвятинї в потребі не реставровано, то вона грозить тепер руїною. Турецькі власти очутили ся по невчасї і вибрали недавно комісію з німецьких, анґлійських, італійських і французьких інжінєрів, яким поручено заняти ся відновленєм сеї старинної будівлї.

Без праці.

(Назма Івана Франка.)

(Дальше.)

Балакаючи то се то те, оба вони покріпили ся дечим, Бантромій вишпортав бутельочку доброго вина і вони сидячи на порожній бочці балагурили далі.

— Що-ж ти думаєш робити, небоже? — питав Бантромій Івана.

— Не знаю ще, — сказав Іван. — Поперед усего я бажав-би зробити баронови якогось доброго збитка.

— Баронови? Ти? — протягнув голосом Бантромій і видивив ся на Івана як на тура.

— Може-би йому як небудь перебордити отсю ліцітацію? — задумчиво міркував далі Іван.

— Ти? Баронови? — лепотів уже майже в нетямі з дива Бантромій.

— Так і є! — сказав Іван рішучо. — Се, думаю, буде добре. Знаєте що, дядьку Бантромію, поможіть мині в тій річи, певно не пожалуєте сего.

— В чім, в чім тобі помогти, ти безуме якийсь?

— Розвідати ся в суді, на які гроші буде та ліцітація і як-би до неї приступити?

— Але з тобою, таким нехарапутним наймитом, і говорити о тім у суді не будуть.

Іван не кажучи й слова, зірвав ся з місця, вийшов за стінку, і по хвили явив ся перед Бантромієм убраний як пан, при золотім годиннику з товстим золотим ланцюшком, у перстенях з дорогим камінєм, держачи в руці ліску з золотою головкою далеко більшою, ніж у барона.

— Ну, а коли їм оттак покажу ся, — мовив усьміхаючись Іван, — то чи схочуть зо мною говорити?

— Сьвят, сьвят, сьвят! — скрикнув хрестячи ся Бантромій. — А се що таке? Який нечистий в тобі сидить, Іване?

—Ніякий нечистий, дядьку, — сказав Іван, і в тій хвилї щезло з него все його панство, — се тілько так, жарт. Так оттакий жарт я хотів-би зробити й баронови. Допоможіть мині, а певно не пожалуєте сего.

— Та хіба то така велика штука розвідати ся про ліцітацію? — сказав Бантромій, все ще не можучи охолоти з переляку і по троха підозріваючи, чи не підлазить отсе під барона якась нечиста сила, щоби його взяти за старий довг. — А в тім, коли хочеш, щоби я тобі поміг, то і овшім. Міні барон ані сват ані брат. Тільки, небоже, коли хочеш приступати до ліцітації хоч-би тілько на жарт, то треба в суді вадію зложити.

— Вадію? Що се за вадія?

— А, якусь чималу суму грошей.

— Е, про се не турбуйте ся, се у мене найде ся.

— Найде ся? Тьфу! Ану, перехрести ся, Іване!

— Що се ви, дядьку, видумали? Не вірите мині?

— А вже-ж не вірю. Ну, перехрести ся, бо інакше й кроку з тобою не зроблю.

— І перехрещу ся, і Отче наш змовлю, коли вам сего треба, — сказав Іван хрестячи ся, — тілько ходіть!

XIX.

В кілька день після сеї розмови приїхав князь. Він не їхав до палацу — важко йому було й дивити ся на те місце, що колись бачило його панованє, а тепер пропало для него, бачилось, на завсігди. Він замешкав у маленькім жидівськім готелю, в однім покоїку, що виходив вікнами на брудне, вонюче подвірє.

Довідавши ся про його приїзд від Бантромія, Іван зараз пішов до него. Застав князя, що одітий лежав на пів сидячи на софі, курив люльку і, здавало ся, ні про що не думав. Він не чув навіть, як Іван застукав до дверей, як відчинив їх і як увійшов до покою. Іван побачивши його, зразу подумав, що попав не в ті двері: той сивий, поморщений, зломаний чоловік, се дряхла руїна, що без думки, без виразу на поблеклому лици лежала перед ним, кліпаючи осовілими очима — чи се міг бути князь Довгорукий, той самий, котрий іще так недавно плескав брава опертековим сьпівачкам та любував ся принадами шансонзток?

Побачивши Івана, він усьміхнув ся слабо і махнув рукою, не зміняючи свого положеня.

— Еге-ге, Іван, Іван, памятаю. Добрий візник, ге, ге, але кепський слуга. Втік, ге, ге, втік від мене, але нічого не вкрав! Ні, не можу сего сказати. Ну, добре, добре! Вернув до краю? а? О жебрачім хлібі, а? Так як і я, так самісінько! — Тремтячою рукою він повів до очей, немов-би хотів обтерти слезу, але очи його були зовсім сухі. Іван стояв перед ним, не зводячи з него очей і не можучи й слова сказати.

— Не можу, небоже, не можу тобі нічого дати, — белендів далі князь, з трудом ловлячи обривки думок, що мов пролітаючі чмелї без ладу блукали ся в його знесиленій голові — голий я, голісенький, так само як ти. Все минуло ся. Все пропало. Моє колишнє щастє — ге, ге, небоже, зломало ногу десь по дорозі, коли спішило мене останній раз ратувати. І мої мене покинули, ге, ге! Як виклятого відбігли. Дочка пропала десь, може втопила ся... Княгиня вмерла. Під секретом тобі скажу небоже, вона повісила ся в ночи над своїм ліжком, бідна жінка! А як-же! Але ми се в секреті задержали, казали, що вмерла... О, се він, той барон поганий доконав її! Того самого дня, коли він почтою надіслав нам друковане оголошенє ліцітації наших дібр — ти видів ті папери? Кажуть, що весь наш палац ними обліплений. Я не їхав туди, не хотів бачити, щоб і міні не прийшла охота так як княгині. Бідна жінка, еге-ге! Ані словечка не сказала, ані не скривила ся, але в ночи взяла, та й....

Іван стояв мов одубілий.

— Чого я сюда приїхав, питаєш? — говорив далі князь, хоч Іван ні про що його не питав. — Сам не знаю. Не хотіло ся гинути на чужині як собака під чужим плотом. Ліпше під своїм. А знаєш, в Локарно — а, ти не був в Локарно? гарна місцевість! так там колись стара ворожка казала міні: коли вас крайна біда притисне, вертайте до дому, там вас щастє дожидатиме. От я й вернув, на остатнє стягнув ся і вернув. Ну, ну, бувай здоров! Іван, Іван — а прізвиска так і досї не знаю. Іван візник. Добрий візник. Розбійників батогом побив. Ага, ага, тямлю! І не вкрав нічого. Ну, ну, бувай здоров, бувай здоров!

Сумний та невеселий ішов Іван вулицею, вийшовши від князя. Ну, сему вже нема по помагати. Сему хіба рискаль та лопата поможе. Про дочку очевидно нічого не знає, а може й чув та не тямить. А варто-би знати, де то панна Ніна обертає ся.

В тій хвилї щось немов хопило його за очи, немов силою обернуло його голову на право. В гарнім повозі запряженім парою добрих коней їхали швидко в тумані куряви якийсь шпаковатий уже пан і молоденька пані. Пан оперши ся лівою рукою о ліску з золотою головкою, правою вказував в той бік, де стояв князївський палац. Пані сиділа свобідно, вихиливши в той бік головку і сьміючись голосно. Обоє тілько мигнули перед Іваном; повіз зараз скрутив у алею князївського парку і щез між деревами, але Іван відразу пізнав, що ті панство — то барон і Ніна.

— Я так і думав, що їй не на довго стане любови з Евином, — подумав Іван, — що її не буде що їсти. Але щоб вона добровільно пішла до барона, сему не повірю, — подумав Іван, ідучи в слід за ними.

XX.

Надійшов день ліцітації. Перший явив ся барон в однім повозі з Ніною. Ліцітація відбувала ся не в палацу, а коло економічних будинків, на широкім площу перед економією, де стояли ще грубі колоди, на котрих ще недавно, за панщини, гайдуки що суботи відлічували підданим призбираній за тижневу роботу пів копи та копи канчуків. Ніна вийшла з повозу і сіла на ґанку, барон ходив по подвірю, дожидаючи судової комісії.

Надійшла комісія — урядники, возні з паперами і з молотком, а за ними валила густа юрба жидів, міщан, хлопів, їхало деяке цікаве панство, прибув навіть пан староста для удержаня порядку. Барон глядів на всіх весело, наче вітав як знайомих, з старостою розпочав розмову про політику, але не скінчивши її скочив до комісійного стола, де ударі молотка дали знати, що розпочинає ся урядова діяльність.

В тій хвилї товпа заворушила ся, зашепотіла і заклекотіла мов окріп, коли в него кинуть розпечений камінь. Доріжкою від міста над'їхав невеличкий возик, подібний до тих, у яких возять дітей, тільки з ручкою з заду. В тім возику сидів згорблений, посивілий і поморщений чоловік з трупячим лицем і осовілими очима, а за возиком поступав пхаючи його наперед себе, молодий парубчак в простім сільськім уборі.

— Князь, князь! — шепотіла юрба. Комісія почувши сей шепіт, зупинила ся в своїм урядованю, поки возик з князем не надкотив ся до самого стола. Ніна сидячи на ґанку дрогнула, побачивши батька таким нещасним та безпомічним. Вона поблїдла, зірвала ся з місця, але зараз-же знов сїла, немов яка незрима рука взяла її за плечі і силою придавила до давнього місця.

Почало ся урядованє. Судовий екзекутор почав з урядова читати урядову формулу, а далі викрикувати імена віритєлїв, котрих претенсії були вписані на гіпотеці князївських дібр. Тільки один із них обізвав ся — барон. При кождій дальшій назві барон викрикував: — Заспокоєний! — і складав на стіл комісії поквітоване довжника з упевненєм, що до князївської маси жадної претенції більше не має.

Остаточно показало ся, що остав ся тілько один вірител — барон, а його претенсії рівні були сумі всїх претенсій давнійших вірителїв. Сума виносила круглого пів міліона.

Потому почало ся читанє довжезного витягу табулярного, де поданий був докладний опис дібр князя Довгорукого і оцінена їх вартість. Хоч і як знищені і занедбані були ті добра, то все таки вартість їх була ще в троє більша від суми довгу.

— Іменем одинокого вірителя барона Шпіцкопфа подаю ясносвіченому князеви Довгорукому руку до згоди, — сказав голосно екзекутор судовий, звертаючи ся до візка з князем. — Пан барон готов відступити від ліцітації, коли князь Довгорукий зрече ся всякої дальшої претенції до своїх дібр. За те барон готов дати йому почесне удержанє до смерти.

— Іменем немічного, спаралїжованого, але здорового на умі князя Довгорукого, — озвав ся з відповіди на те ясний, дзвінкий голос із за возика — заявляю, що князь таких условин не приймає і обстає при лїцітації.

Слова ті викликали на всїх зібраних враженє мало що меньше від удару грому з ясного неба. Барон так богато наговорив усїм про прихильність до него князя, про його страх перед ліцітацією, про певність згоди з його боку, що рішенє князя — обставати при ліцітації, було для всїх несподіване. Барон аж підскочив на місци, почувши ті слова, але зараз-же всьміхнув ся з погордою: окинувши оком усїх зібраних він побачив, що серед них нема нїкого, хто міг-би йому бути небезпечним при лїцітації.

Ще сильнійше враженє викликали ті слова на Ніну. Вона в голосї їх пізнала відразу Івана, котрого досї за батьковим возиком зовсїм не запримічала. Вона відразу поміркувала, що тут буде щось незвичайне, але що і до якої мети — не знала. Вся вона почала трусити ся. Чула від часу до часу, що на ній спочивав погляд Іванових очей, але сама не сьміла й зирнути на него, і тілько з глухою трівогою дожидала кождого нового слова, яке роздасть ся серед загальної тиші з Іванових уст, так як-би дожидала на свої плечі болючого удару.

— Коли так, — голосив далі екзекутор, — то про згоду не може бути далї й мови. А затим виставляє ся на публичну продаж усе висше описана движима і недвижима мастність вельможного князя Довгорукого, вартости „нацункової" півтора міліона, за суму викликана 600.000, на заспокоєнє претенсій барона Шпіцкопфа в сумі 500.000, як також коштів поступованя судового і інших. Сума викликана 600.000, хто дасть більше?

— Я дам 600.000, — сказав голосно барон і озирнув ся довкола як тріумфатор.

— Я дам 700.000, — роздав ся нараз голос Івана за князевим возиком.

— Що за я? Хто такий? — скрикнув барон, мов опарений.

— Я, Іван Лїнюх, — спокійно відповів Іван.

— Ти? В імени князя?

— Нї, в своїм власнім.

— Прошу пана екзекутора викинути сего дурня, нехай не перешкаджає в урядованю, — обернув ся барон до екзекутора. — Він не має тут нїякого права говорити.

— Перепрашаю пана барона, — відповів чемно екзекутор. — Іван Лїнюх є ту зголошений до лїцітації, прошу подивити ся.

— Як? І вадію зложив?

— І вадію зложив.

— A Schlag soll ihn treffen! — скрикнув барон, не можучи спамятати ся зо злости.

Загальний сьміх публіки був відповідю на той мимовільний викрик.

— Отже Іван Лїнюх дає 700.000, хто дасть більше? — викрикував далї екзекутор.

— Я даю 800.000, — сказав відсапавши ся троха барон.

— Я даю 900.000, — сказав зараз Іван.

— Я даю міліон, — люто крикнув барон, щоби тим словом мов громом прибити Івана.

Слово міліон викликало серед публіки шепіт зачудуваня. Барон кинув ся до Нїни і почав щось живо з нею говорити, але вона не була в силї нїчого відповісти йому. Вона сїкла зубами і трясла ся мов у лихорадції і ледво не ледво могла сказати баронови:

— Держіть ся! Він вас застрашити хоче! Він на мою душу важить. Держіть ся, бароне!

— Я йому покажу, як зо мною задирати ся! — гордо скрикнув барон, вертаючи назад перед стіл комісії, де возьний від давна вже калатав і кричав, щоби народ успокоїв ся.

— Я даю міліон і тисячу, — сказав Іван, не рушаючи ся з місця.

— Ага, подає ся вже, подає ся, перелякав ся! — гомоніла товпа, в котрій люде мало на голови одні одним не лїзли, щоби придивити ся сему дизовижному купцеви в хлопській веретянції, о котрім нїхто не знав, хто він, відки взяв ся і за чиї гроші купує.

— Я даю міліон сто тисяч! — скрикнув барон.

— Браво, браво! — загуло в товпі жидів, котру возьний зараз кинув ся втипати.

— Я даю о тисячу більше, — сказав Іван.

— Я даю міліон двіста тисяч.

— Я даю о тисячу більше, — мов машина повторив Іван.

— Я даю півтора міліона! — ревнув барон почервонївши мов рак.

— Я даю о тисячу більше, — товк своє Іван.

Баронови почало робити ся моторошно. Сума, до котрої він вигнав ся, о много перевисшувала все те, на що він числив при сїй лїцітації. Він надїяв ся стати паном князївських дібр без нїякого дальшого торгу, загорнути все за довги, а тимчасом йому прийде ся або уступити і взяти свій довг і більше нїчого, або держати ся далї в тім шаленім торзї. Йому пригадали ся слова Нїни, і він добуваючи останніх сил крикнув:

— Даю міліон і шістьсот тисяч!

Нїякий голос не обізвав ся по сих словах. Уся публїка мов завмерла, ждала, що скаже далї Іван, але Іван мовчав і поряв ся щось коло князя.

— За першим разом міліон шістьсот тисяч, — кричав екзекутор. — Хто дасть більше?

Нїхто не обзивав ся.

— За другим разом! — кричав далї екзекутор.

Мовчанка.

— За третим разом!

Мінута мертвої мовчанки — і барон з гордого капіталїста був зруйнованим дідичем князївських дібр. Він чув се докладно в тій хвилї. Вся його готівка не вистарчала на те, щоби заплатити виторговану ціну. Прийде ся затягати значну позичку, обтяжувати відразу гіпотеку тілько що набутих дібр. А господарювати на тих добрах без накладового капіталу — се-ж значить з горя засуджувати себе на міліони клопотів, гризот, розчаровань, а кінець кінців на руїну. От тобі й на! Отсе був той решефт, над котрим він запопадав цїле жите! Баронови почало робити ся холодно коло серця.

(Конець буде).

Позір!

усї ті, що змінюють свої адреси.

Експедиція нашої часописи просить усїх тих Вп. Родимців, читачів нашої часописи, які змінюють місце свого побуту, чиномешканя, повідомлювати про се адміністрацію „Свобода" після поданого понизше взірця:

Член відділу Р. Н. Союза ч. ....

Імя і назвиско моє звучить ....

....

Моя стара адреса звучить ....

....

Прошу посилати „Свободу" на нову адресу, яка звучить ....

....

Просимо затямити собі сей взірець і після того взірця зміняти, в разі потреби, свою адресу.

SVOBODA

83 Grand Str., Jersey City, N. J.

КНИЖКИ

котрі можна дістати в друкарні „Свободи“:

	цнт.
Ангел та пустельник	15
Америка	15
Американець, веселий образ з житя народу	15
Бери та читай	30
Борба кляс і чому робітники орґанізують ся	15
Весела книжочка з образками	35
В Старім і Новім краю	25
Гостина сьв. Николая, драматична гра для дітий	10
Доля галицької сироти	5
Дещо про зьвірята	30
Дещо про права і суди	10
Дорога до сьвідомости	10
Еміґрант	15
Журавлї	10
Житє, зарібки, орґанізації і т. п. в Зл. Держ.	15
Зуб за зуб	10
Казки за Циганів	10
Коротка історія Руси	10
Капітал і праця	15
Казки про Жидів	15
Книжочка рахункова	50
Марія	10
Многострадальний народ	20
Народний рух астр.-угор. Русинів	15
Оповідане про Алї Бабу і сорок розбійників	20
О підземних скарбах	25
Оповіданя про заздрих богів	10
Про нутро землї	25
Покуса	10
Про кінець сьвіта	15
Рицар і смерть	5
Розмова Поляка з Русином	10
Релїґійні віруваня	20
Русько-анґлїйський тлумач	60
Слово ч. 5.	15
Слово ч. 6.	15
Страшна пімста	20
Смерть	10
Степові люди	15
Страйк	20
Стріляй на смерть, робітнича драма	15
Товариска ворожка	15
Хто з чого жие	15
Унїя в Америцї	20
Які то є люди на земли, з 20 образ.	50
Як мужик ходив до царя правди шукати	15
Через кордон	15
Хлопська доля	5

Друки.

Метрики шлюбні	3
Метрики смерти	3
Поминик за померших	10
Папері листові з вінетами, оден	2

Молитвенники і книжки богослужебні та релїґійні.

Звичайна оправа.

Новий Завіт	2.00
Псалтир	1.00
Бог Надежда Моя	1.00
Хлїб душі	60
Хлїб душі, латинськими буквами	84
Дорога	52
Дорога, малий	32
Друг душі	50
Горі Серце	34
Ізборник Церковний, малий	70
Ізборник Церковний, мал. лат. бук.	70
Молитвенник, галицкий	66
Псалтир, малий	1.20
Сокровище Душі	80
Зборничок	55
Збірничок найкрасшир пісень цер.	10
Ангельский хор, збірник народно-церков. пісень під ноти ч. І.	25
Ангельский хор, часть II.	5

Гарна оправа.

Бог Надежда Моя	2.00
Хлїб Душі	1.80
Хлїб Душі, латинськими буквами	2.00
Дорога	1.70
Дорога, малий	1.00
Друг Душі	1.30
Горі Серце	1.10
Молитвенник	1.80
Молитвенник, латинськими бук.	1.80
Зборник	1.90
Зборничок	1.30

Замовленя належить висилати на адресу:

SVOBODA,

83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Цїни і правила оголошень в „Свободі“.

1) ОГОЛОШЕНЯ БИЗНЕСОВІ, які йдуть довший час (від 3 місяців до року) платять ся після спеціяльної тарифи, яку інтересовані дістануть на жадане листовно.

1-о, 2-о або 3-и разові ОГОЛОШЕНЯ БИЗНЕСІВ по 3 цнт. від слова за кождий раз.

ДРІБНІ ОГОЛОШЕНЯ, як: мітинґи брацтв і товариств належачих до Р. Н. Союза поміщає ся безплатно оден раз в рубрицї „Рух в Відділах Р. Н. Союза“.

ОГОЛОШЕНЯ ПРЕДСТАВЛЕНЬ ТЕАТРАЛЬНИХ І БАЛЇВ по 2 центи від слова для брацтв і товариств належачих до Р. Н. Союза, а для товариств неналежачих до Р. Н. Союза по 4 центи від слова.

ПОШУКУВАНЄ ОСІБ І РОБОТИ по 2 центи від слова за найменче 10 слів.

КОНКУРСИ ПАРОХІЙ і иньші по 3 центи від слова.

ПРОПОЗИЦІЇ ЖЕНИТЬБИ по 10 центів від слова за найменше 10 слів.

Одноразове оголошенє адреси 25 цнт.

2) Належитість за всяке оголошенє мусить бути прислана з гори та в цілости. В противнім разї оголошенє безуслівно не поміщає ся. Належитість за дрібні оголошеня можна присилати також почтовими марками.

3) Кожде оголошенє мусить бути в редакції на тиждень перед датою виходу того числа часописи, в якім воно має бути поміщене. Оголошень телефоном не приймає ся.

4) За зміст оголошень або за відвічальність оголошуючих ся в часописи фірм редакція не приймає ніякої відвічальности.

5) Кого-б скривджено, або з ким зле обходжено-б ся в тій фірмі, яка оголошує ся в нашій часописи, нехай про се сейчас повідомить редакцію, а коли подасть достаточні докази ошуства, викине ся оголошенє несовісної фірми; кромі сего редакція доложить всіх старань, щоб ошуста потягнути до відвічальности.

6) Редакція має право відкинути або перервати яке небудь оголошенє, не подаючи причин.

7) Редакція має право жадати від фірм або незнаних осіб, щоб прислали докази, що ведуть свій бизнес чесно і дійсно зможуть додержати того, що обіцюють в оголошеню.

8) В оголошеню мусить бути тільки правда. Редакція має право відкинути всяке підозріле оголошенє.

9) Оголошеня мусять бути писані пером, виразно і на одній сторонї паперу.

10) За дрібні оголошеня редакція не висилає ніяких поквітовань.